

STANISLAV LACOMCHIN

STRADIVARIUS

-comedie în două acte și patru sau cinci talouri-

PERSONAJELE:

OANCEA	-barman
PIȚURCĂ	-violonist ambulant
TÂNĂRUL	-călător
ȚĂRANUL	-călător
BITĂNESCU	-violonist
CODRESCU	-organizator spectacole
NAVETISTUL	-călător
BĂRBATUL	-agent de poliție
CEFERISTUL	-impiegatul gării
LOCOTENENTUL	-ofițer de poliție

Țărăncă, copil mic, trei bărbați, o pereche tânără, diferiți figuranți
- toți călători.

Acțiunea se petrece în zilele noastre, într-un bufet dintr-o gară
de provincie.

*(Piesa se poate juca în două variante, la alegere.
PRIMA VARIANTĂ: dacă se joacă numai primele patru tablouri, atunci Pițurcă, Bitănescu și Codrescu apar ca personaje negative.
A DOUA VARIANTĂ: dacă se joacă toate cinci tablouri, atunci personajele negative devin pozitive, iar bărbatul pe care publicul spectator în tabloul patru îl crede agent de poliție, devine personaj negativ în tabloul cinci, în urma adevăratei anchete. În ambele variante Oancea este un personaj negativ).*

A C T U L I

Tabloul I

Motto:

Teatrul?...Esența vieții picurată în replici

(Decorul înfățișează interiorul unui bufet de gară. În stânga, în prim plan, ușă. În dreapta, în planul doi, o fereastră. În dreapta în fundal, lângă bar, o altă ușă. Ca mobilier, cinci mese obișnuite, scaune diferite, tejea și vitrină de bar.

E ora zece dimineața. În dosul tejelei, barmanul aranjează halbele goale. La mese, călători. În stânga, în prim plan, la o masă, trei bărbați cu trei valize, beau bere și fumează. În dreapta, în planul doi, la o masă, un țăran și o țărancă ținând un copil în brațe, mănâncă brânză cu ceapă, rupând dintr-o pâine. Lângă ei, două desage cu lână dărcită.

În local intră un tânăr. E îmbrăcat cu pardesiu și poartă pălărie, ducând în mână o servietă diplomat).

TÂNĂRUL (*ajuns la bar*): Fiți amabil, o votcă mare.

OANCEA (*turnând în pahar*): Nouă lei.

TÂNĂRUL (*dând banii*): Poftim.

OANCEA: N-aveți mărunț? N-am de unde să vă dau restul.

TÂNĂRUL: Nu face nimic.

OANCEA: Mulțumesc.

(Tânărul ia paharul cu votcă și se așează la o masă din centrul localului, în prim plan, punând servieta pe masă. Pe ușă apare Pițurcă. Pirpiriu, zgribulit, nebărbierit, se oprește în pragul ușii, studiind călătorii de la mese. E îmbrăcat

Într-un costum gri, murdar, boțit, cu pantofii scâlțiați și pălărie decolorată. Cu mâinile înfundate în buzunare, ține sub braț o vioară veche și un arcuș. Tânărul scoate un pachet de țigări. Pițurcă îl privește cu interes și se apropie tiptil de masa lui, adresându-i-se cu jargon țigănesc).

PIȚURCĂ: Să trăiți, conașule!

TÂNĂRUL (*surprins*): Bună ziua.

PIȚURCĂ: Conașule, ai să te superi dacă am să te rog ceva?

TÂNĂRUL: De ce să mă supăr? Spune.

PIȚURCĂ (*milog*): Dă-mi și mie o țigară de asta cu dop. Așa ceva n-am mai fumat de când am cântat la o nuntă.

TÂNĂRUL: (*zâmbind, în întinde pachetul*): Poftim, servește.

PIȚURCĂ (*luând două țigări*): Te superi dacă am să iau două?

TÂNĂRUL (*vesel*): Nu.

PIȚURCĂ: Să trăiești, conașule! Să-ți dea Dumnezeu sănătate! Ce frumos miroase, și ce tutun gălbior! Ia zâi, cum se numesc țigările astea?

TÂNĂRUL: Marlboro.

PIȚURCĂ: Apăi, boierule, pe la noi la Toflea, noi le zicem Mîl-Bî-Rî. E mai simplu, ce zici? (*râsete generale*) Păi, nu? (*Pițurcă strecoară o țigară în buzunarul de la piept. Cu cealaltă între degete, se proțapește în fața tânărului*): Acu', că mi-ai dat cui, dă-mi și ciocan, că n-oi fuma la rece așa o țigaretă mișto. (*râsete generale; râzând, tânărul îi aprinde țigara cu bricheta*) Opa! Îmi dai voie? (*într-o clipă, bricheta ajunge în mâinile lui Pițurcă iar acesta o studiază*): Faină lucrătură! Ia zî-mi, boierule, cum se umblă cu mașinăria asta? Nu de alta, dar mi-e că o să-mi prind degetele.

OANCEA (*intervenind*): Ia n-o mai face pe prostul și închide ușa pe dinafară.

PIȚURCĂ (*mirat*): Ce-ți veni, șefule? Ce-ai cu mine?

OANCEA: N-am cu nimenea nimica. Dar aici nu-i ușa bisericii ca să cerșești. Ai înțeles?

PIȚURCĂ (*nostim*): Pardon, fără jigniri. Cine cerșește?

OANCEA: Tu, cine altul?

PIȚURCĂ: Vorbește frumos, șefule. Fără per-tu. Că pe urmă...

OANCEA: Pe urmă, ce? Ascultă mă, țigane, ți s-a făcut de scărmăneală?

Părăsește imediat localul, până nu te iau de o aripă.

PIȚURCĂ (*văicărindu-se la călători*): Auziți, oameni buni? Așa știe să vorbească un responsabil de local cu mușteriii. Face ură de rasă și mă beștelește cum îi vine la gură. Nu-i frumos, șefule, te văd om cu carte și condei, că de aia ești responsabil. (*se bate nostim cu degetul peste obraz*) Păi, nu? (*râsete generale*).

OANCEA (*vesel*): Mă, baragladină, ai de gând să mă fierbi mult?

PIȚURCĂ (*ofensat*): Ați auzit? Baragladină! Păi asta se numește colomnie, așa să știți dumneavoastră. (*râsete*).

UN BĂRBAT: Lasă-l în plata Domnului, că-i tare nostim! Auzi poceală: colomnie! Bună, bună de tot!

PIȚURCĂ (*puțin contrariat*): Dar matale, de ce râzi cu atâta poftă de mine?

OANCEA (*râzând*): Fiindcă vrei s-o faci pe deșteptul, dar ești mai prost ca noaptea.

PIȚURCĂ (*ofensat*): Mai pardon, șefule, știi cine sunt eu?

OANCEA: Bineînțeles că știu.

PIȚURCĂ (*nostim*): Nu zău! Și cine, mă rog, sunt?

OANCEA: Un scripcar ce-și chinuiește vioara, zdrăngănind-o cu arcușul. Am ghicit?

PIȚURCĂ: Apăi, conașule, așa a pus capac la toate! Eu scripcar? Să avem iertare. Știi matale unde am cântat eu?

OANCEA: Da, la toate bombele din oraș. (*râsete generale*).

PIȚURCĂ (*explodând*): Așa? Bine-e-e! Atunci ascultă matale ce poate scripcarul, că prea îți place să batjocorăști oamenii. (*își pregătește vioara sub bărbie, închide ochii și începe să cânte "Balada" lui Ciprian Porumbescu. Toți amuțesc, vrăjiți de interpretarea baladei. Pițurcă termină de cântat, rămânând cu ochii închiși*).

OANCEA (*rupând tăcerea*): Acu' ce-ai rămas înțepenit și cu ochii închiși? Parcă ai fi Sfântul Sisoe ce-a pogorât din cer.

ȚĂRANUL (*intervenind*): Domnule responsabil, te rog nu-l mai necăji. Este un mare viorist, iar melodia ce-a cântat-o mi-a mers la inimă. Bravo, băiete!

PIȚURCĂ: Băiat cu părul sur? Dracu' a mai văzut? Mă apropii de cincizeci, așa să știi matale.

ȚĂRANUL: Iartă-mă, dar cum să-ți spun? Că nu-ți cunosc numele. Să-ți aduc aminte de origine? Te-oi supăra.

PIȚURCĂ (*simpatic*): Adică, bravo, țigane! Ești hătru' matale. Dar știi cum se numește bucata ce am zdrăngănit-o? Că așa a spus bosu' de la bar: că sunt scripcar. (*lui Oancea*): Nu-i așa, șefule, că nu știi cum se numește cântul ce l-ai ascultat? Ai?

OANCEA (*încurcat*): Am mai auzit eu melodia asta la radio. Și ce-i cu asta? Trebuie să cunosc cum se numesc toate cântecele tale?

PIȚURCĂ: Apăi, nu-i cântecul meu, conașule. Melodia ce ți-am cântat-o este Balada lui Cipi, așa să știi matale.

OANCEA (*mirat*): Cipi? Cine mai e și ăsta?

TÂNĂRUL (*intervenind*): Vrea să spună că melodia se numește **Baladă** și a fost compusă de Ciprian Porumbescu.

PIȚURCĂ: Așa, domnișorule: Ciprian Porumbescu. Numai că eu îi zic Cipi. Ce vrei? Așa-mi place mie să-l alint, din dragoste. Dar să știi, domnule că ai stofă. Ești deștept și ai cultură muzicală! (*râsete generale întrerupte de un bărbat și o femeie care intră în local. Femeia se așează la o masă liberă, iar bărbatul se duce la bar*).

BĂRBATUL: Două halbe, vă rog.

OANCEA: Imediat. (*Bărbatul plătește și vine cu halbele la masă. Țăranul sare în sus, parcă trezit din somn.*)

ȚĂRANUL (*precipitat*): Fii bun, domnule, ați venit cu trenul?

BĂRBATUL: Da, bădie, cu acceleratul de Iași.

ȚĂRANUL : Păi, ăsta e trenul meu! Trebuie să ajung la Botoșani. Hai, Saveto, repede, cî pierdem trenul! (*Țăranca strânge mâncarea iar țăranul pune pe umăr desagii cu lână*): Ce-mi făcuși, măi omule? Cu trăncăneala și cu balada ta poate pierd trenul.

PIȚURCĂ (*hazliu*): Cu mine vorbești?

ȚĂRANUL (*necăjit*): D-apăi, cu cine altul?

PIȚURCĂ (*ofensat*): Asta-i bună! După ce te distrez și-ți cânt pe gratis, acu' tot eu sunt de vină că matale pierzi trenul? Mare pagubă, vine altul. Nu știi că după tren și după femei nu se aleargă niciodată? Vin singure.

ȚĂRANUL: Gură spartă! Hai, Saveto, poate avem noroc. (*Pleacă*).

PIȚURCĂ: Ei, poftim belea! Țăranul o face și țiganul o trage.

OANCEA (*vesel*): Măi, Așchiuță, mare pișicher mai ești!

PIȚURCĂ: Nu mă cheamă Așchiuță. Nu mă mai boteza cum îți vine la gură. Am și eu un nume, așa să știi.

OANCEA: Și care ți-e numele, dacă nu-i cu supărare?

PIȚURCĂ: Pițurcă mă cheamă. Pițurcă a' lui Căldăraru din Toflea.

OANCEA: Ce mi-e geam, ce mi-e fereastră? Ori Așchiuță, ori Pițurcă, tot aia e.

PIȚURCĂ: Mai pardon, știi matale cine e Căldăraru din Toflea?

OANCEA: Nu, n-am auzit de nici un Căldăraru și nici Toflea nu știu pe unde vine.

PIȚURCĂ: Păi, vezi? Să-ți spun eu: în Toflea m-am născut eu, iar Căldăraru...

OANCEA (*întrerupându-l*): Nu mă interesează.

PIȚURCĂ: Ba, s-avem iertare, dar pe mine mă interesează. Eu mi-s Pițurcă din Toflea, iar Căldăraru mi-e tată, și a bulibașă. E clar?

OANCEA: Măi să fie! Cum s-ar spune fecior de grangur?

PIȚURCĂ: Iar râzi de mine, conașule. Nu-i frumos, așa să știi.

OANCEA: Păi, cum să nu râd, măi Pițurcă? Cum naiba ești fecior de bulibașă, când umbli brambura în halul ăsta prin gară, fără nici un căpătâi?

PIȚURCĂ: Da' ce, oamenii de pe peron sunt fără căpătâi? Domnul și doamna de colo care beau bere, umblă brambura? Sau boierii de la masa aia, n-au și ei un tată?

OANCEA: Cu tine n-o mai scoate omul la capăt. O sucești cum îți convine. S-o lăsăm baltă.

PIȚURCĂ: S-o lăsăm, conașule. Dar știi că mi s-a făcut foame? Și parcă aș bea ceva.

OANCEA: Și cine nu te lasă?

PIȚURCĂ: Că bine zici, cine nu mă lasă? Ia dă-mi și mie vreo patru piftete, din alea prăjite... pâine, o țuică din aia, știi, două pe-o cracă... și o halbă de bere.

OANCEA (*calculând mintal*): 29 de lei.

PIȚURCĂ (*nedumerit*): 29 de lei?

OANCEA: Da, Pițurcă, atâta face.

PIȚURCĂ: Ce face atâta?

OANCEA: Meniul pe care l-ai comandat.

PIȚURCĂ: Păi cum?

OANCEA: Păi cum, ce? Hai, n-o mai face pe prostul și ieși la piață cu banii.

PIȚURCĂ: Păi, n-am.

OANCEA: Ce n-ai?

PIȚURCĂ: Biștari.

OANCEA: Ascultă, mă Pițurcă, îmi ești simpatic, dar vorba aia: frate cu frate, dar brânza pe bani.

PIȚURCĂ: Atunci, eu?

OANCEA: Atunci, ce?

PIȚURCĂ: Eu, ce mănânc? Mi-e foame, conașule. N-am mai pus nimic în gură de ieri dimineată.

OANCEA: Și, ce-i fi vrând? Să-ți dau mâncare de pomană? Crezi cumva că bufetul ăsta e a' lu' tata?

PIȚURCĂ: Nu, conașule.

OANCEA: Ia mai slăbește-mă. Ori plătești, ori pe aici ți-e drumul.

PIȚURCĂ: Nu fii hain, conașule, îmi ghiorăie mațele. Împrumută-mi banii până mâine dimineată.

OANCEA: Chiar atât de prost mă crezi? Cum adică? Să-ți dau de-a moaca haleală, și pe urmă să te caut prin Toflea să-mi dai banii? Ha, șterge-o! (*răsete printre călători. Pițurcă se apropie de bar, șterge cu dosul mâneicii tabla de pe tejghea, sărută zgomotos vioara și o depune în fața barmanului*): Ce mai e și asta?

PIȚURCĂ: Vioara mea, pâinea mea cea de toate zilele. Ia-o!

OANCEA: Ce să fac cu ea?

PIȚURCĂ: Amanet, conașule, ți-o las amanet până mâine, pentru cei 29 de lei.

OANCEA: Zău? Dar ce crezi tu? Că aici e Consignația? Nu, pușor. E bufet, unde se mănâncă și se bea pe bani.

PIȚURCĂ (*milog*): Conașule...

OANCEA: Ce-I, Așchiuță?

PIȚURCĂ: Pardon, Pițurcă.

OANCEA: Mă rog, Pițurcă, cum vrei tu.

PIȚURCĂ: Nu cum vreau eu, ci cum mă cheamă.

OANCEA: Fie și așa. Numai că Așchiuță sau Pițurcă, te anunț că aici, fără bani, eu nu-ți dau papă. Ne-am înțeles?

PIȚURCĂ: Da, conașule.

OANCEA: Atunci, hai, ia-ți scârțâitoarea și să-ți văd mersul. Mai repejor, ușa de colo te așteaptă.

PIȚURCĂ: Haoleu, conașule, dar rău mai ești. Ai un suflet mai dihai ca la un hingher. De unde vrei să-ți dau gologani, dacă n-am?

OANCEA: Caută și vei găsi! Parcă așa scrie în Biblie?

PIȚURCĂ (*nervos*): Dar ești culmea, domnule! O fi scriind așa în Biblie, dar eu de unde să scot biștari dacă în toate buzunarele suflă vântul?

OANCEA: Caută, Pițurcă, mai caută. Când dai de bani, mă anunți și te voi servi imediat, prompt și conștiincios.

PIȚURCĂ (*gesticulând printre mese*): Oameni buni, spuneți-i și dumneavoastră conașului, să mă înțeleagă și să mă creadă. N-am la mine nici un sfaț. Sunt flămând, dar n-am cerut pomană. Îi las vioara amanet. Ce mai vrea? (*lui Oancea*): Ce mai vrei, conașule? Hainele de pe mine?... Nădragii?...

Borsalina?... Spune, și Pițurcă îți dă. Na, poftim, ești mulțumit? (*smulge pălăria din cap și o trânește furios pe tejghea*):

OANCEA: Nu, Pițurcă, nu! N-am ce face cu jagoasa asta! (*i-o îndeasă bine pe cap*): Bani, vreau bani, înțelegi?

PIȚURCĂ: Da, ce crezi matale, că oi fi Iozefini, să scot bani pe nas sau pe urechi? Nu înțelegi că n-am nici un bănuț? Na, poftim, privește ce are Pițurcă în buzunare! (*întoarce toate buzunarele pe dos și pune pe tejghea o țigară și un piepten*): Ei, acu' ești mulțumit? Te-ai convins că Pițurcă nu minte? (*cascade de râsete generale*).

OANCEA (*hohotind*): Măi, Pițurcă.

PIȚURCĂ: Taci, conașule, te implor, taci! Să nu-mi spui că nu-mi dai un blid de mâncare. Fie-ți milă, sunt lihnit. Mâine dimineată, la prima oră, apar cu banii în dinți.

OANCEA: Iar o luăm de la capăt. Mă, Pițurcă, tu îmi scoți peri albi. Zici că mâine dimineată îmi aduci banii?

PIȚURCĂ: Da, conașule, până la ultimul bănuț; dar nu mă mai chinui, mi-e foame.

OANCEA: Ți-o fi, dar eu n-am spus da. Vreau să te întreb ceva.

PIȚURCĂ (*milog*): Te ascult, conașule.

OANCEA: Pițurcă, dacă acum nu ai nici un ban în buzunar, mâine dimineată, cum îmi vei plăti datoria? Aud?

PIȚURCĂ (*încurcat*): Păi...am...

OANCEA: Am ce? Hai, Pițurcă, zâi, te ascult, te ascultă și dumnealor. Ai de luat vreo moștenire? Sau ți-au fâtat puricii?

PIȚURCĂ: Iar îți bați joc de mine, șefule.

OANCEA: Nu, Pițurcă, tu vrei să-ți bați joc de mine. Ai să vii mâine cu banii, când mi-oi vedea ceafa fără oglindă.

PIȚURCĂ: Pardon, conașule, eu nu mint. Sunt țigan; da, domnilor, dar sunt om cinstit. Am lăsat doar vioara amanet.

OANCEA: Ce să fac cu ea? Dacă tu dispari ca măgarul în ceață, cine va cumpăra rabla asta?

PIȚURCĂ (*ofensat*): Rablă ai spus? Vai, se poate, conașule? Să avem iertare. Știi matale cât valorează vioara asta? Tata mi-a dat-o mie, iar lui i-a lăsat-o ca moștenire bunicul.

OANCEA: Și ce-i cu asta?

PIȚURCĂ (*explodând*): Lasă-mă, domnule să mă explic. Ei comedie!

OANCEA (*râzând*): Bine, Pițurcă, zâi mai departe; te ascultăm.

PIȚURCĂ: Așa cum vă spuneam: babacu a primit vioara de la bunicu... ei, dar acu' e acu', domnilor! Bunicul meu a cântat cu vioara asta în taraful lui George Pantazi.

OANCEA: Un scripcar ca toți scripcarii, ce cântau pe vremuri prin localuri.

TÂNĂRUL (*intervenind*): O clipă. Vă rog să mă scuzați dacă sunt inoportun, dar vreau să elucidez o problemă. Pițurcă are dreptate. Poate știți, poate nu știți, dar Geroge Pantazi este unul și același cu celebrul Georges Boulanger, care a plecat la Paris, a compus și a lăsat posterității și tezaurului muzical, celebrul tgangou nocturn *Avant de mourir*. Tot el a compus muzica de café concert, cum ar fi: *Iubire de femeie, Pentru tine; Serenadă orientală* și altele. Așadar, dacă bunicul lui Pițurcă a cântat în taraful lui Boulanger, înseamnă că a fost un virtuos violonist, cu ample cunoștințe muzicale. Păcat, însă, că nepotul lui... dar astea sunt treburi care nu mă privesc. Cam atât. (*Privind ceasul de la mână*): Pe mine vă rog să mă scuzați, dar nu vreau să pățesc ca țăranul care a plecat la Botoșani. Trenul meu pleacă peste șapte minute. Mi-a făcut o deosebită plăcere clipele petrecute aici, iar ție, Pițurcă, îți doresc succes. Balada pe care am ascultat-o denotă că ai aptitudini înnăscute de a deveni un violonist notoriu și nu un muzicant oarecare, așa cum ești acum. Încă o dată, scuzele mele pentru clarificarea certă privind strămoșii lui Pițurcă. La revedere! (*Pleacă, lăsând călătorii uimiți*).

PIȚURCĂ (*rupând tăcerea*): Ei, conașule, boieri dumneavoastră, ce aveți de spus? V-a pierit graiul?

OANCEA: Mă, Pițurcă, filfizonul ăsta m-a dat gata. Cunoaște muzică, nu glumă. O fi muzicant?

PIȚURCĂ: Violonist, muzician, conașule. Muzicant sunt eu, doar l-ai auzit. Da, un pârlit de muzicant ce n-a avut noroc în viață. Un terchea-berchea ce-și amanează vioara, cu care bunicul a colindat marile localuri din Paris, cântând în taraful lui Pantazi. Auzi matale treabă: acolo, la Paris, Pantazi și-a schimbat numele. Își zicea Jorj Bulange. Asta ar veni exact cum m-ai botezat matale: în loc de Pițurcă, să-mi spună Așchiuță. Și ce-i cu asta? Norocul tot nu mi-l schimbă. Tot flămând și plin de jeg. Dar apropo, îmi dai?

OANCEA: Ce?

PIȚURCĂ: Cum, ce? Doar ți-am dat vioara, ce dracu'! Zău, conașule, nu mă mai chinui atâta. Vrei să leșin de foame?

OANCEA: Bine, mă Pițurcă, încă un lup mâncat de oaie, n-o fi foc. Îți dau. Uite, îți pun vioara aici, la vedere, în bar. Când vii cu banii, ți-o dau înapoi.

PIȚURCĂ: Așa, conașule, așa, Dumnezeu să-ți dea numai baftă. (*aplauze spontane din partea drumeților. Pițurcă stă neclintit la tejghea și așteaptă*).

OANCEA (*misterios*): Nu Pițurcă...

PIȚURCĂ (*speriat*): Cum, nu?... Nu-mi dai?

OANCEA (*vesel*): Ba da, dar nu aici. Ia loc la lo masă. Vreau să te servesc la clește; ce vrei, mi-ai căzut cu tronc. (*În râsetele călătorilor, Pițurcă plin de importanță se așează la masa unde a stat tânărul. Oancea îi aduce pe tavă meniul*): Maestre Pițurcă, puteți înfuleca. Poftă bună! (*rîsete generale. Pițurcă bea țuica și se pune pe mâncat*): Ei, Pițurcă, ți-ai domolit foamea?

PIȚURCĂ (*mâncând*): N-am timp.

OANCEA (*vesel*): De ce?

PIȚURCĂ (*nostim*) Mestec... Nu pot să vorbesc. Lasă-mă, conașule să mănânc în liniște.

OANCEA: Bine, bine, mă Pițurcă. Mare șnapan mai ești. Mănâncă sănătos, dar ține minte: dacă nu vii mâine cu banii, îți vând vioara exact cu 29 de lei, așa să știi.

(*În local intră Țăranul, venind la tejghea*)

OANCEA: Ce-ai pățit, bădie? Nu cumva ți-a scăpat trenul?

ȚĂRANUL (*necăjit*): D-apăi cum? Mi-o plecat de sub nas. Acu' trebuie să încremenesc în gară până diseară.

OANCEA: Dar unde ți-s bagajele, nevasta, copilul?

ȚĂRANUL: Unde să fie? În sala de așeptare. Stau acolo până vine trenul. Mi-a terminat țigările. Dă-mi și mie un pachet de Mărășești și un sfert de țuică.

OANCEA (*mirat*): Un sfert de kil?

ȚĂRANUL: Da, un sfert, ce te miri? (*Țăranul plătește, golește țuica într-o ploscă, ia țigările și pleacă. Pleacă și cei trei bărbați.*)

PIȚURCĂ (*venind la bar*): Conașule, îți mulțumesc. La revedere și pe mâine.

OANCEA: Care mâine? La Sfântul Așteaptă?

PIȚURCĂ: Nu, conașule, nu abandonez eu vioara bunicului pentru 29 de lei. Ce dracu', e doar pâinea mea...

OANCEA: Bine, Pițurcă, mâine vă eu ce cuvânt au țiganii.

PIȚURCĂ: Conașule!!! Se poate?

OANCEA: Hai, șterge-o și nu mă mai ține din treabă. Dacă vii mâine cu banii îți fac cinste. Noroc.

PIȚURCĂ (*umil*): Conașule...

OANCEA: Ce mai vrei?

PIȚURCĂ (*nostim*): Nu te inerva. Știi, haleala a fost pe cinste. Și trascăul. Să-ți dea Dumnezeu sănătate. Dar șefule, după așa un ospăț, merge și un fum, două. Dă-mi și mie o țigară din alea faine, că n-o fi foc...

OANCEA: N-o fi, dar nu-ți dau. De la filfizon ai cerșit două țigări: și încă de alea faine, cu dop. Una, ai fumat-o, și ți-a mai rămas una. Așa că...

PIȚURCĂ: Haoleu, că zgârcit mai ești, bre!

OANCEA (*aspru*): Hai, șterge-o, până nu mă supăr. Ai înțeles?

PIȚURCĂ (*umil*): Gata, șefule, am înțeles. (*Plecând spre ușă*) Să-ți trăiască franțuzoaica! (*Iese în râsetele generale ale consumatorilor*).

CORTINA DE TABLOU

T A B L O U L I I

(Aceași zi la bufetul gării, dar după amiază. Patru mese sunt ocupate de călători. La o masă, Ceferistul fumează și bea votcă. La masa liberă, Oancea strânge vesela. În lical intră Bitănescu și Codrescu. Bitănescu, înalt și slab, purtând ochelari cu ramă aurită; îmbrăcat elegant, pălărie de fetru, în mână cu o cutie de vioară cu învelitoare. Codrescu, mic și îndesat, îmbrăcat cu un fâș cam strâmt, pălărie pe vârful capului, în mâini cu o servietă, o valiză și o umbrelă).

CODRESCU: Maestre, aveți noroc. Iată o masă liberă. *(lui Oancea)*: Observ că faceți curat. Se poate?

OANCEA *(servil)*: Da, vă rog să luați loc. Numai o clipă, să duc vesela și revin imediat să vă iau comanda. *(Duce vesela la bar și revine cu o față de masă curată și o scrumieră)*: Îmi dați e voie? Să schimb fața de masă. Știți, ca la orice bufet de gară: lume pestriță. Bețivi, vagabonzi care nu țin seamă de curățenie. Fiți amabil și luați puțin cutia. *(schimbă fața de masă, pune scrumiera, scoate un carnetel din buzunar iar de după ureche un creion)*. La dispoziția dumneavoastră.

CODRESCU: Maestre, ce ați dori să mâncați?

BITĂNESCU *(lui Oancea)*: Ca să pot comanda ceva, trebuie să am de unde alege. *(Cu ton afectat)*: Prezintă-mi, te rog, o listă de meniuri.

OANCEA *(fâstâcit)*: Vă rog să mă iertați, dar ce credeți dumneavoastră... știți... doar v-am spus, bufet de gară, fără pretenții. Gustări reci, bere și tărie pentru muritorii de rând. Așa că...

BITĂNESCU: Ai dreptate, nu mi-am dat seama. Atunci, spune-mi: ce se poate mânca în bufetul ăsta?

OANCEA: Păi, să vedeți... Avem brânzeturi, măslin, peșe prăjit, piftelul...

BITĂNESCU *(continuând)*: ...prăjite. Bine, bine, am înțeles. Adu două porții de cașcaval.

OANCEA: Nu avem.

BITĂNESCU: Parcă spuneai că serviți brânzeturi.

OANCEA: Dar cașcavalul momentan lipsește. Vă pot servi o telemea de oaie. Dacă doriți, niște măslin.

BITĂNESCU: De acord, atunci telemea de oi și niște măslinuțe.

OANCEA: Am notat. Altceva?

BITĂNESCU: Pentru început, Cam atât.

CODRESCU: Maestre, nu beți nimic?

BITĂNESCU: A, da, uitasem. Ai coniac?

OANCEA: Da, dar numai la sticle de un sfert: Tomis. Știți...

BITĂNESCU: Am înțeles, bufet de gară. Atunci o sticlă de Tomis și două halbe.

OANCEA (*servil*): O sticlă de Fetească la trei sferturi, nu v-ar surâde?

BITĂNESCU: Nu, amice. Nu obișnuiesc să beau zeamă de surcele.

OANCEA: Să trăiți, am înțeles. Vă servesc imediat. (*Oancea pleacă la bar, revenind cu cele comandate. Bitănescu și Codrescu gustă și beau bere cu coniac*).

CODRESCU (*ridicându-se*): Maestre, dau o fugă până la telefon, să văd dacă v-au rezervat cameră la hotel.

BITĂNESCU: Bine. La întoarcere cumpără un ziar. (*Codrescu pleacă din local. Bitănescu scoate portțigaretul și constată că-I gol. Enervat, îl trânteste ușor pe masă, se ridică și vine la bar*).

OANCEA: Doriți ceva?

BITĂNESCU: Da, am rămas fără țigări. Ce se poate găsi aici?

OANCEA: Avem țigări fine. Priviți în vitrină și spuneți-mi ce să vă dau.

BITĂNESCU (*privind în vitrina barului*): Dă-mi un pachet de Amiral și un chibrit. (*Oancea îi dă cele cerute. Bitănescu derulează banderola de la pachet, scoate o țigară și o aprinde mașinal, privind în vitrina barului*).

OANCEA: Mai doriți ceva?

BITĂNESCU: Nu, dar văd între țigări o vioară. Câți la ea?

OANCEA: Nu, maestre.

BITĂNESCU: De ce îmi spui “maestre”?

OANCEA: Păi, dacă l-am auzit pe domnul care vă însoțește, știți...

BITĂNESCU: Aaaa...Codrescu, pisălogul vieții mele.

OANCEA (*mirat*): De ce, nu cântă bine?

BITĂNESCU: Ba cântă foarte bine, dar nu la vioară. În schimb, ciripește foarte mult.

OANCEA (*speriat*): Ciripește? Nu vă înțeleg.

BITĂNESCU: Nici n-ai ce înțelege. Este impresarul meu.

OANCEA (*stâlcind*): Imprisar? Ce-i aia?

BITĂNESCU (*zâmbind*): Organizator de spectacole. Ce spune el, pentru mine e literă de lege. El contractează concertele mele la agențiile muzicale din țară, el îmi rezervă cameră la hotel și tot el este contabilul, casierul și valetul care are grijă de mine. Un cicălitor.

OANCEA: Așa un cicălitor aș vrea să am și eu.

BITĂNESCU: Să te ferească Dumnezeu. E mai ceva ca o dădacă. Asta ai voie, asta n-ai voie. Acum s-a dus la telefon să vadă dacă mi-a fost rezervată cameră la hotel.

OANCEA: Cântați în orașul nostru?

BITĂNESCU: Da, am de dat trei concerte. Diseară unu, iar mâine, matineu și seara. Dar ne-am luat cu vorba. Vrei să-mi arăți puțin vioara? Mi se pare de o construcție aparte, iar forma gâtului aduce cu viorile italiene.

OANCEA (*dându-i vioara*): Poftim, studiați-o în voie; nu-i nimic deosebit.

BITĂNESCU (*cercetând vioara*): Am avut dreptate: lucrătura este stil italian. Patina vremii atestă că instrumentul este foarte vechi, dar a fost întreținută foarte prost. E plină de lovituri și zgârieturi. De unde o ai?

OANCEA (*mințind*): Am cumpărat-o.

BITĂNESCU: Vrei să înveți vioara?

OANCEA: Nu, maestre, am cumpărat-o, mai mult rugat. Mi-a vândut-o un țigan că avea nevoie urgentă de bani.

BITĂNESCU: Da, asta explică proasta întreținere a viorii. Încă o dată, păcat! Restaurată însă în mod serios, poate deveni piesă de valoare certă.

OANCEA (*uimit*): Dumneavoastră glumiți.

BITĂNESCU: La ce mi-ar folosi? Vioara e a ta și nicidecum a mea.

OANCEA: Aveți dreptate. M-ați pus pe gânduri; ziceți că dacă o dau la reparat pot lua ceva bani pe ea?

BITĂNESCU: Poți lua bani frumoși, dar cu o condiție: să cadă pe mâna unui meșter în temă și nu a unui cârpaci.

(*Intră Codrescu*).

CODRESCU: Maestre, e timpul să plecăm la hotel. Trebuie să vă spălați, să vă relaxați puțin. (*se uită la ceas*) e cinci trecute, la opt se ridică cortina.

BITĂNESCU: Bine, mergem imediat. (*lui Oancea*): Nu ți-am spus? Mai ceva ca o dădacă. Fă-mi, te rog nota de plată.

OANCEA: Imediat.

(*Oancea începe să socotească în carnețel. Bitănescu apropie vioara de ureche, ciupește câteva strune, examinează alveolele viorii, privind printre ele în cutia viorii. Tresare puternic, apropie ochelarii de vioară, aruncă o privire rapidă în tavan, se repede în mijlocul localului sub tubul de neon, examinând din nou cutia viorii*).

CODRESCU (*îngrijorat*): Maestre!!!...

BITĂNESCU: Lasă-mă în pace! (*este de nerecunoscut. Surescitat, cu ochii holbați, se chinuie să privească în cutia viorii*): Codrescule, vino încoace!

CODRESCU (*stană de piatră*): Da, maestre!

BITĂNESCU: Mai slăbește-mă cu eticheta. Ai vederea mai bună. Spune-mi ce vezi gravat în cutia viorii? (*Codrescu privește în vioară*): Ei, ce vezi?

CODRESCU: Maestre... nu știu dacă ați văzut și dumneavoastră, dar eu... (*după o pauză*): nu văd nimic.

BITĂNESCU (*enervat*): Nu se poate! Ai orbul găinilor? Concentrează-te și privește atent pe fundul viorii, în dreptul orificiilor acustice. (*Codrescu se conformează*): Ei, vezi ceva?

CODRESCU (*interesat*): Da... se văd două cuvinte... ce parcă au fost încrustate pe lemn cu un cui înroșit.

BITĂNESCU: Înseamnă că-i pirogravat. Ce scrie? Încearcă să descii....

CODRESCU (*întrerupându-l*): O clipă, maestre.. Am prins o rază de lumină... Da, ascultați... (*silabisind*) : Ge...or...ges... iar al doilea...Bo...u...lan...

BITĂNESCU (*întrerupându-l*): Georges Boulanger! (*lui Oancea*): Știi dumneata ce comoară ai cumpărat? Știi a cui a fost vioara asta?

OANCEA (*calm*): Da, a lui Geortge Pantazi. Și ce-i cu asta?

BITĂNESCU (*uimit*): Cum? Îți știi și numele adevărat? Bine, dar dumneata...

OANCEA (*cu importanță*): Ce eu? Nu vă mirați, dar cunosc toată povestea acestei viori. Știi că a fost a lui George Pantazi. De asemenea, știi că George...ss ăsta, cum îi spuneți dumneavoastră, a cântat cu ea la Paris. Și mai știu că acest Pantazi a devenit celebru prin... cântecul acela nemuritor. Păi, altfel ce, eram prost să cumpăt vechitura asta?

BITĂNESCU: Deci, cunoști valoarea acesei piese muzeistice?

OANCEA: Bineînțeles, maestre. Un singur lucru nu pricep. De ce acest Pantazi s-a rebotezat când a ajuns la Paris?

BITĂNESCU (*zâmbind*): Glumești, amice. George Pantazi nu s-a rebotezat, ci pur și simplu și-a luat un pseudonim.

OANCEA (*neînțelegând*): Cum adică?

BITĂNESCU (*superior*): Să-ți explic: foarte mulți oameni de artă, care ajung să fie cunoscuți datorită talentului lor, indiferent în ce domeniu al artei, își publică lucrările sub alt nume.

OANCEA (*nostim*): Înțeleg. Așa cum Pițurcă era să devină, datorită mie, Așchiuță! (*râde*).

BITĂNESCU (*mirat*): Ce vrei să spui?

OANCEA: Nimic. Pur și simplu mi-am adus aminte de o chestie asemănătoare, întâmplată în localul ăsta. Și totuși...

BITĂNESCU: Și totuși, ce?

OANCEA: De ce acest Pantazi și-a spus în Franța Jorj Bulange? Auzi ce chestie! Bulange! De ce nu și-a spus Pantazie?

BITĂNESCU (*râzând*): Hai că ești nostim! N-ai înțeles nimic, sau mai bine zis nu cunoști datorită cărui fapt, George Pantazi a devenit Georges Boulanger. Fii atent...

OANCEA: Sunt numai urechi.

BITĂNESCU: În Franța a existat un general pe care îl chema Georges Boulanger.

OANCEA (*mucalit*): Am înțeles. Acest Pantazi, vrând să se franțuzească, a furat numele generalului.

BITĂNESCU (*vesel*): Nu amice, Pantazi n-a furat nici un nume. Datorită altui fapt și-a însușit numele generalului. George Pantazi semăna foarte bine cu Georges Boulanger. Asemănarea mergea până acolo că amândoi au purtat cioc. Și astfel, mai în glumă, mai în serios publicul a început să-i spună Boulanger. Și așa a rămas până a murit, iar în lumea muzicală e cunoscut sub acest pseudonim.

OANCEA (*gânditor*): Ce chestie! Suciți mai sunt și artiștii ăștia. Mă rog, treaba lor; dar să revenim la oile noastre. Maestre, dați-mi vioara să o pun la loc. După ce o voi da la reparat, am s-o vând.

BITĂNESCU (*luând vioara de la Codrescu*): O clipă, amice. Vreau să mai examinez o dată vioara, doar la lumina zilei. Vino cu mine până la fereastră.
OANCEA: Am încredere; mergeți maestre și examinați-o cât doriți. Tot George Pantazi îi confirmă valoarea.

(*Cu vioara în mână, Bitănescu se duce la fereastră și studiază din nou cutia viorii*).

BITĂNESCU: Da, acum se vede clar: Georges Boulanger. Cel ce i-a scris aici numele, i l-a pirogravat discret pe lemn. Dar iată și anul când a fost pirogravat: 1933. Deci, vioara de la data pirogravării, are o vechime de..

OANCEA (*întrerupându-l*): 49 de ani.

BITĂNESCU (*perplex*): Dar asta de unde o mai știi?

OANCEA (*cu importanță*): Foarte simplu: dacă din 1982 scădeți 1933, vor rămâne exact 49 de ani.

BITĂNESCU: Am înțeles: deformare profesională. Mă rog, dar nu asta mă interesează. Căutând însemne pe fundul viorii, nu știam că a fost a lui Georges Boulanger. Formatul viorii m-a dus la altă bănuială. Se poate să mă fi înșelat. Dar să mă mai uit o dată.

CODRESCU: Maestre, a aproape șase.

BITĂNESCU (*nervos*): Știu, Codrescule, știu. Trebuie să mă spăl, să mă relaxes, la opt se ridică cortina. Ia mai lasă-mă în pace! Voi intra în concert nespălat și nerelaxat!

(*Toți tac, uimiți, urmărindu-l pe Bitănescu. Acesta studiază iar cutia viorii. Un țipăt ascuțit izbucnește spontan din gâtul lui Bitănescu. Călătorii tresar iar Oancea scapă o farfurie ce se sparge*).

CODRESCU (*speriat*): Maestre, ce s-a întâmplat? (*Bitănescu e complet transfigurat. Tremurând, pune vioara pe tejghea, scoate ochelarii, își freacă absent rădăcina nasului și își masează încet tâmplele. Codrescu îl apucă de mână*): Maestre, vă e rău?

BITĂNESCU (*buimac*): Bănuiala mea a fost întemeiată. (*Lui Oancea*): Știi ce însemn am găsit în vioară?

OANCEA: Da, al lui George Pantazi.

BITĂNESCU: Nu, amice, ăla e pirogravat. Socotește-te un muritor fericit. Ești posesorul unui Stradivarius!

OANCEA (*nedumerit*): Stradi-cum?

BITĂNESCU: Observ că nu cunoști expresia acestui termen. E și firesc. Nu ești obligat să cunoști datele tehnice și denumirea viorilor de valoare.

OANCEA (*peste măsură de uimit*): Nu înțeleg, fiți mai explicit. Nu-i a lui Pantazi?

BITĂNESCU: Ba da, dar însemnul celălalt ce-l are imprimat în cutie atestă că este un Stradivarius original. Știi ce înseamnă asta?

OANCEA (*prostit*): Nu, maestre.

BITĂNESCU: Dar de Cremona, ai auzit?

OANCEA: Nu.

BITĂNESCU: E clar. Cunoștințele tale de cultură generală sunt limitate. Să-ți explic.

OANCEA (*atent*): Vă ascult.

BITĂNESCU: Atunci, fii atent. De Italia ai auzit?

OANCEA: Cum să nu? Țara broscarilor și a macaronarilor. (*râde*).

BITĂNESCU: Vezi că știi? Ei bine, în Italia există, lângă orașul Milano, un alt orașel numit Cremona. Aici s-au născut primele violi Stradivarius. Meșterul care le-a făcut a devenit celebru prin perfecțiunea și rezonanța ce o dădea violilor. Exemplele făcute de meșter s-au împrăștiat pe tot globul. Dar, și acum fii atent: fiind foarte puține violi de acest fel, au devenit foarte scumpe, iar cu timpul, valoarea lor a devenit inestimabilă.

OANCEA (*neînțelegând*): Ines...ce?

BITĂNESCU (*zâmbind*): Inestimabil este o expresie, un termen ce se dă obiectelor de artă și înseamnă că obiectul respective nu are valoare de cumpărare.

OANCEA (*speriat*): Cum adică?

BITĂNESCU (*calm*): Foarte simplu. Înseamnă că obiectul...

OANCEA (*întrerupându-l*): Ce simplu, domnule? Cum adică? Vioara asta nu valorează nimic?

BITĂNESCU: Ba ba, și încă foarte mult, dar văd că tot n-ai înțeles. Un obiect de artă care valorează foarte mult, datorită autenticității și rarității sale, valoarea lui este practică fără limită, adică inestimabilă. Ai înțeles?

OANCEA (*încurcat*): Să zicem că da.

BITĂNESCU: Acum, că știi și cunoști valoarea acestei violi, ar fi bine să n-o mai ții în bar, între țigări. Locul ei nu este aici. Trebuie ferită de agenți termici, căldură, umezeală și câte altele.

OANCEA: Altă belea. Și ce să fac cu ea?

BITĂNESCU: Să o duci acasă.

OANCEA: Acasă? Nici nu mă gândesc. Să mă omoare hoții?

BITĂNESCU: Ai dreptate. Această vioară poate deveni o ispită irezistibilă. Dar nici aici nu poți s-o ții. E mai periculos.

OANCEA (*explodând*): O vând, o depun la Consignația.

BITĂNESCU: Fără atestarea autenticității?

OANCEA: Asta ce mai e?

BITĂNESCU (*afectat și cu importanță*): Ca să o vinzi, îți trebuie un act semnat de o comisie de expertiză, specialiști în temă, care să certifice autenticitatea obiectului de artă. În cazul de față, vioara, al cărei posesor ești.

OANCEA: Încurcată treabă.

BITĂNESCU: Oarecum. În orice caz, până obții certificatul, durează. Și bănuiesc că o să te coste cam mult.

OANCEA (*speriat*): Ce o să mă coste?

BITĂNESCU (*didactic*): Taxele și timbrele fiscale aferente, calculate la valoarea estimativă a violii.

OANCEA (*uimit*): Maestre, dumneata ești viorist sau avocat?

BITĂNESCU (*superior*): Ce te face să crezi asta?

OANCEA: Păi, cunoștințele ce le aveți și vocabularul ce-l întrebuințați m-au dat gata.

BITĂNESCU (*cu superioritate*): Ascultă amice, ți-am spus și te rog nu te supăra. Cultura ta generală cam lasă de dorit. Dar să lăsăm asta. Ținând cont că sunt sigur de autenticitatea viorii, ți-aș face o propunere.

OANCEA (*uimit*): Ce propunere?

BITĂNESCU: M-am gândit și m-am hotărât să-ți cumpăr vioara.

OANCEA (*prostit*): Cum maestre, vreți să cumpărați vioara nereparată și fără certificatul ăla?

BITĂNESCU: De ce nu? Atâta timp cât eu personal atest autenticitatea viorii, ce mai am nevoie de o certificare legală? Cât privește restaurarea ei, asta mă interesează. Fiind în temă, voi ști cui s-o încredințez.

OANCEA: Bine, dar...

BITĂNESCU: Lasă-mă să termin. Dacă ești de acord cu vânzarea viorii, vom proceda astfel. Dar mai întâi, răspunde-mi dacă vrei să mi-o vinzi. (*Tăcere*). Ei, ce zici, facem târgul? (*Aceeși tăcere*). Văd că nu ești hotărât. Mă rog, cum vrei. Vioara e a ta, iar banii sunt ai mei. Eu mâine seară, după spectacol, părăsesc orașul. Fiind violonist, deci cunoscând valoarea certă a acestei viori, îți puteam oferi o șansă: te scăpam de vioară, căci practic, nu ai ce face cu ea, și te umpleam de bani.

OANCEA (*încurcat*): Maestre, știu eu ce să spun? Banii se duc, dar vioara rămâne. Cu timpul valoarea ei... știți...

BITĂNESCU: Nu ești prost, iartă-mă că-ți spun așa, dar ai un spirit de prevedere foarte dezvoltat. După câte am înțeles, nu vrei să vinzi vioara.

Atunci... (*se ridică*).

CODRESCU (*intervenind*): Maestre, aveți de gând să vă duceți de aici direct pe scena concertului? V-ați uitat la ceas?

BITĂNESCU (*privind ceasul*): Codrescu are dreptate. Ne-am luat cu vorba și a trecut timpul. Ce facem, amice? Eu trebuie să plec. Te-ai hotărât? Da, sau nu?

OANCEA (*hotărât*): Păi, ce s-o mai lungim? Maestre, vioara e a dumneavoastră. S-o stăpâniți sănătos!

BITĂNESCU: După ce ne vom înțelege, că doar nu mi-o dai pe gratis.

OANCEA: Pe gratis, maestre, nu se dă decât în poarta cimitirului.

(*râsete generale*).

BITĂNESCU: Amice, timpul meu este măsurat. Sunt o fire hotărâtă, adică știu precis ce vreau. Și încă ceva: nu-mi place să mă tocmesc când e vorba de o tranzacție deosebită. Așadar, cunoscând valoarea muzeistică a viorii și nicidecum valoarea obiectului în sine, îți voi oferi o sumă de bani. Dacă ești de acord, atunci vom face o chitanță provizorie, aici, pe loc. Dacă nu...

OANCEA: Bine, maestre, vă ascult! Cât îmi dați pe vioară?

BITĂNESCU: (*foarte calm*): 90.000. (*murmure de uimire generală. Oancea rămâne perplex*). Ei, ce zici, amice? Ești de acord?

OANCEA (*șoptit*): Maestre, dacă nu vă e cu supărare, mai vreți să repetați o dată suma?

BITĂNESCU: De ce? Nu-ți convinne la cât am evaluat vioara? Ți-am spus: din principiu nu-mi place să mă tocmesc. Mai mult de 90.000 nu pot să-ți dau, Nu încerca să urci prețul. Eu...

OANCEA (*întrerupându-l*): Nu, maestre, nu mă tocmesc. Accept prețul ce mi-l-ați oferit.

BITĂNESCU: Bine, amice, atunci să facem o chitanță provizorie.

CODRESCU (*intervenind hotărât*): Maestre, dumneavoastră vă dați seama ce faceți? Dați 90.000 de lei pentru o scripcă de parcă ar fi de aur. Nu pot admite ca...

BITĂNESCU (*răstit*): Codrescule, te poftesc să nu-ți depășești limitele privind funcția ce o ai asupra persoanei mele. Te-am acceptat ca impresar, contabil și dădacă, dar nu-ți permit să te amesteci în viața mea personală! Până aici! Ne-am înțeles?

CODRESCU (*umil*): Am înțeles, maestre.

BITĂNESCU: Și acum să încheiem tranzacția. Îmi vei scrie o chitanță pentru o mie de lei.

OANCEA (*năuc*): Bine, dar dumneavoastră ați oferit...

BITĂNESCU: Văd că ești incorijibil. De ce nu mă lași să termin ce vreau să spun?

OANCEA: Vă ascult.

BITĂNESCU: Atunci fii atent. Dacă ți-am oferit pe vioară 90.000 de lei, asta nu înseamnă că am asupra mea o astfel de sumă. Aș fi ridicol să umblu prin orașele țării cu atâția bani. Nu văd rostul. Deci, cred că înțelegi că nu aveam de unde să știu că voi încheia tranzacția privind vioara de față. Așadar, acum îți dau un acout de 1.000 de lei. Atâta am asupra mea. Măine seară, după spectacol, plec cu trenul acasă. Iar poimăine mă întorc aici, cu diferența de 89.000 de lei. Chitanța ce o vreau, nu e atât pentru avansul ce ți-l dau, ci mai mult pentru acordul tău. Privind valoarea viorii. E clar?

OANCEA (*ușurat*): Foarte clar, maestre. Vă rog să mă iertați, dar, furat de oferta dumneavoastră...

BITĂNESCU: Credeai că voi scoate din buzunare nouă pachete de sute. Ești nostim. Hai să terminăm treaba. (*Scoate din geantă un bloc-notes. Din buzunar un pix, iar din alt buzunar un portofel plat de piele.*) Fii bun și dă-mi buletinul.

OANCEA (*speriat*): Pentru ce?

BITĂNESCU: Ca să treci datele în chitanță.

OANCEA: Da, așa este, o clipă. (*Dispare în camera din dosul barului, revenind cu buletinul*): Poftim, maestre.

BITĂNESCU: Bine, ia loc. Vei scrie o declarație obișnuită, pe care ți-o voi dicta. Dar mai întâi, să-ți dau avansul. (*Îi numără pe masă zece sute*). Și acum,

scrie: “Chitanță”... așa, acum de la capăt. Subsemnatul, numele și prenumele, posedând buletin de identitate seria... numărul... eliberat de poliția... ai scris? Așa, mai departe... domiciliat în orașul... Strada... numărul... declar prin prezenta că am primit de la Ion Bitănescu, domiciliat în Craiova, strada Unirii, nr. 85, suma de 1.000 de lei – în cifre și litere – ce reprezintă avansul primit... pentru una vioară Stradivarius... ce i-am vândut-o cu suma de lei 90.000 de lei – cifre și litere -. Vioara va rămâne în posesia mea... până când voi primi diferența de 89.000 de lei. Ai scris? Acum semnează și pune data.

OANCEA: În câte suntem azi?

CODRESCU: Unu a patra.

OANCEA (*semnând*): Gata, maestre, poftim declarația.

BITĂNESCU (*ia declarația, o recitește în gând, o împătorește, punând-o în portofelul de piele*). Și astea fiind zise, călătorului îi șade bine cu drumul. Dragă amice, am plecat. Poimâine, cam tot la ora asta, sosesc cu banii și vom bea aldămașul. La revedere și vezi ce faci cu vioara. Nu de alta, dar declarația ce mi-ai dat-o, poate constitui un document foarte valoros la tribunal. Încă o dată, la revedere la toată lumea.

(Pleacă urmat de Codrescu. Călătorii se adună în jurul lui Oancea, ce numără sutele, făcându-le evantai).

OANCEA: Fraților, până la aldămașul vioristului, vă rog să primiți aldămașul meu. Sunteți invitații mei! Pun avansul la bătaie! Poftiți la bar!

(Chiote, urmate de îngrămădeală).

CORTINA DE ACT

P A U Z Ă

ACTUL II

Tabloul III

(*Bufetul gării a doua zi dimineață. La mese stau călători, printre care și Cetățeanul navetist. Oancea așează halbele, când intră Pițurcă*).

PIȚURCĂ: Să trăiești, conașule, bine te-am găsit.

OANCEA: Bună, Pițurcă, văd că ești om de cuvânt.

PIȚURCĂ: D-apăi cum? Pițurcă e țigan, dar cinstea nu-l dă afară din casă. Așa să știi. Poftim datoria. (*dă banii*), Numără-i.

OANCEA: Nu-i nevoie. Am încredere. Dar ia spune-mi: însă cinstit. De unde ai făcut rost de bani?

PIȚURCĂ (*mândru*): Am arvunit o nuntă.

OANCEA: Tu mă?

PIȚURCĂ: De ce e miri, conașule? Duminică o să cânt la nuntă. M-a angajat taraful lui Duță. Suntem patru. La doișpe avem ripitiție. Am venit să-mi iau vioara. Dar mai întâi, dă-mi promisiunea.

OANCEA: Ce promisiune?

PIȚURCĂ (*nostim*): Șefule! (*se bate cu degetul peste obraz*): Se poate? N-ai spus că-mi faci cinste dacă aduc datoria? Păi...

OANCEA: Am spus, așa e. Bine mă, dar mai întâi să-ți dau o gustare.

PIȚURCĂ: Conașule, să știi că alți bani eu...

OANCEA: Cine ți-a cerut bani? Am eu plăcerea asta. Îmi ești simpatic, Pițurcă...

PIȚURCĂ: Să-ți dea Dumnezeu sănătate. Ești un domn, conașule.

OANCEA (*umplând două păhărele cu țuică*): Noroc, Pițurcă!

PIȚURCĂ: Baftă, conașule!

(*beau amândoi*).

OANCEA: Ce vrei, piftele sau pește prăjit?

PIȚURCĂ: Piftele, conașule.

OANCEA: Tot piftele? Nu vrei o bucată de pește?

PIȚURCĂ: Nu conașule. Duminică eu cânt la nuntă. Dacă mă înec cu un os de pește? Mai știi?

OANCEA (*vesel*): Hai că ești dulce. Bine, ia de aici. (*îi pune în față o farfurie cu piftele și pâine*). Mă Pițurcă, eu m-am gândit la ceva.

PIȚURCĂ (*mâncând*): La ce, conașule?

OANCEA (*privindu-l*): Ce-ai zice tu, dacă eu ți-aș cumpăra vioara...

PIȚURCĂ (*cu ton hazliu*): Haida-de, conașule. Îți arde de glume?

OANCEA: Nu glumesc deloc. Vreau să ți-o cumpăr și gata.

PIȚURCĂ (*mirat*): Da, ce-ți veni, conașule? Știi să cânti la vioară?

OANCEA: Nu, și ce-i cu asta?

PIȚURCĂ: Păi cum? Atunci, la ce-ți trebuie vioara?

OANCEA: Uite-așa, o haghiță de-a mea...

PIȚURCĂ: O fi, conașule, dar eu n-o vând. Duminică am nuntă. Și pe urmă, cu ce-mi câștig pâinea?

OANCEA: Nu fi prost, Pițurcă. Cu banii luați de la mine, îți cumperi altă vioară nouă; și cu cutie.

PIȚURCĂ: Cum s-ar zice, ce iau pe pere dau pe mere. Nu te înțeleg.

OANCEA: Dar ce-i de înțeles?

PIȚURCĂ: Uite-așa. De ce nu-ți cumperi matale una nouă dela magazin? Și cu cutie, cum zici. De ce s-o cumpăr eu?

OANCEA: Fiindcă eu o vreau pe asta. Ai înțeles?

PIȚURCĂ: Conașule, n-o vând. E vioara familiei cu care bunicul a colindat Parisul. Cumpărați matale una nouă de la magazin și lasă-mă pe mine cu vechitura mea, să-mi câștig pâinea cinstit.

OANCEA: Da sentimental mai ești, Pițurcă...

PIȚURCĂ: Așa suntem noi, țigani. Dă-mi, conașule vioara, că la doișpe trebuie să fiu la ripitiție...

OANCEA: Ascultă, Pițurcă: una și cu una fac două. Fii atent, eu vreau cu tot dinadinsul să am vioara ta. Uite, îți ofer pe vioară... (*arătând un deget*): Una...

PIȚURCĂ: Îți bați joc de mine, conașule?

OANCEA: (*continuând, îi arată al doilea deget*): Două...

PIȚURCĂ: Necsam.

OANCEA (*continuând*): Trei...

PIȚURCĂ: N-o vând.

OANCEA (*același joc*): Patru, mă....

PIȚURCĂ (*nostim*): Sute?

OANCEA (*dându-i un bobârnac peste pălărie*): Ce sute, mă blegule? Mii, mă mii! Patru mii de lei! Ei, ce zici? (*Pițurcă îl privește mirat*): Nu zici nimic? Cu patru mii de lei cred că poți cumpăra patru viori cu patru cutii. Deci, ai ocazia să câștigi 3.000 de lei, plus o vioară nouă. Îți dai seama?

PIȚURCĂ: Și ce-i cu asta? Cum îți închipui matale că am să dau o amintire de familie cu 4.000 de lei? Nu, conașule, îți mulțumesc, dar eu vreau vioara.

(*Oancea îl privește nervos*) Conașule, nu mă privi așa. Fii bun și dă-mi vioara, să-mi văd de drum, zău așa.

OANCEA: Mă, Pițurcă, tu ești mai ceva ca un catâr. Fie mă, treacă de la mine. Ținând cont că-i amintire de familie, îți dau: fii atent: Șapte mii!

PIȚURCĂ (*gânditor*): Nix, n-o vând.

OANCEA (*nervos*): Mă, ți-ai pus în gând să-ți bați joc de mine?

PIȚURCĂ: Ce-ți veni, conașule? Ce-ai cu mine? Dă-mi vioara și lasă-mă în pace. N-o vând și basta.

OANCEA (*stăpânindu-se*): De ce, mă Pițurcă? Nu ești mulțumit că rămâi în buzunar cu 6.000 de lei și cu o vioară nouă?

PIȚURCĂ: Ba da, conașule, banii mi-ar prinde bine, dar fără vioara asta de la bunicu' eu ce mă fac?

OANCEA: Asta-i culmea! Cum s-ar zice, ai vrea banii fără să vinzi vioara!

PIȚURCĂ: Nu mai vreau nimic, conașule. Dă-mi vioara și plec.

OANCEA (*fierbând*): Bine, am înțeles. Ai simțit că vreau să am vioara ta și acum cauți să mă jumulești. Fie, uită-te la mine! (*Sub privirea lui Pițurcă, Oancea ridică amândouă mâinile cu degetele desfăcute*): Așa e bine?

PIȚURCĂ: Ce-I cu asta, conașule? Nu te înțeleg.

OANCEA: N-o mai face pe prostul. Ze-ce mii! Ne-am înțeles?

PIȚURCĂ: Nu, conașule, nu vreau decât vioara.

OANCEA (*explodând*): Fi-ți-ar vioara a dracului să-ți fie!

PIȚURCĂ (*ofensat*): Până aici, șefule. Fără înjurături, că pe urmă...

OANCEA (*exasperat*): Pe urmă, ce? Ascultă-mă, suflet cu chitanță, tu nu vrei să înțelegi că eu vreau cu orice preț vioara asta? A devenit pentru mine o idee fixă. Înțelegi sau nu?

PIȚURCĂ: Te înțeleg, conașule, dar n-o dau. (*Oancea trânteste un pumn pe tejghea. Mușteriii tresar, ascultând curioși tocmeala*): Conașule, ori îmi dai vioara, ori chem polițistul. (*Privind în vitrina barului*): Ce-ai făcut cu vioara? N-o mai văd în bar.

OANCEA: N-am făcut nimic. E aici, dar i-am schimbat locul.

PIȚURCĂ: De ce?

OANCEA: Așa! Fiindcă o vreau! Așa cum un bărbat vrea o femeie iubită.

PIȚURCĂ (*hazliu*): Cam bătrână, conașule.

OANCEA (*neînțelegând*): Cine?

PIȚURCĂ: Iubita.

OANCEA: Care iubită?

PIȚURCĂ (*hâtru*): Vioara, conașule. Nu despre ea e vorba? (*hohote de râs generale*).

NAVETISTUL: Apăi, domnule barman, am impresia să țiganul ăsta are de gând să te aducă la sapă de lemn. Dă-i vioara și ducă-se dracului.

PIȚURCĂ (*turuind*): Da matale ce te bagi? Te-a poftit cineva la vorbă? Ori vrei să-mi cumperi matale vioara? Aud?

NAVETISUL: Trebuie să fiu nebun. Ce să fac cu ea?

PIȚURCĂ (*burzuluit*): Atunci vezi-ți de treburile matale! Ce am eu, am cu conașu', ei comedie! (*râsete generale*).

OANCEA (*plin de nervi*): Pițurcă, hai să fim calmi.

PIȚURCĂ: Să fim, conașule.

OANCEA: Bine, să te întreb ceva: știi carte?

PIȚURCĂ (*cu reproș*): D-apăi, cum? Se poate?

OANCEA: Atunci, fii atent. Știi că cifra zece mii se compune din patru zerouri. Uite, am să scriu pe hârtia asta patru zerouri, iar în față am să pun o cifră. Ce-a ieșit?

PIȚURCĂ (*privind*): 20.000.

OANCEA: Ei, acum ești mulțumit?

PIȚURCĂ: Cum adică?

OANCEA (*exasperat*): Prețul, suma, Pițurcă! Ne-am înțeles? (*Pițurcă îl privește gânditor, scărpinându-se după ceafă*).

PIȚURCĂ: Apăi, conașule, ești mai dihai ca râia. Când îți pui ceva în cap, nu ți-o mai scoate nici dracu'. Văd că n-am scăpare. Bine, fie.

OANCEA (*ușurat*): A dat Dumnezeu! Mare vulpoi mai ești! Hai să-ți dau banii.

PIȚURCĂ: Hoooo, conașule, nu te pripi. Încă n-am spus da.

OANCEA (*fierbând*): Mă, ce mai vrei?

PIȚURCĂ: Nimic, conașule; te-am ascultat, te-am înțeles, dar acum dă-mi și mie voie să vorbesc. Vrei să cumperi vioara asta, fiindcă bunicu' o are de la Paris. Cum sar spune, ți-ai dat seama de valoarea ei. Mi-ai oferit prețuri peste prețuri, până ai ajuns la 20.000. Dar pe mine, Pițurcă, scripcarul din Toflea, m-ai întrebat cât vreau pe ea? Păi vezi, conașule, nu-i drept să spun și eu prețul ce mi-ar conveni? Că-i doar vioara mea. Păi nu?

OANCEA (*stăpânindu-se*): Și cât ți-ar conveni Pițurcă? Spune, pușorule, spune; te ascult. Vreau să văd și eu până unde merge îndrăzneala unui țigan.

PIȚURCĂ: Iar mă jignești, conașule. Nu-i nimic, treacă de la Pițurcă. Uite, dă-mi matale hârtia aia și pixul, să scriu și eu niște zerouri.

OANCEA: Ia, Pițurcă, ia de aici; și hârtia și pixul. Ce mai vrei?

PIȚURCĂ: Nimic, conașule. Acuma, te rog să fii atent. Matale ai scris pe hârtie patru zerouri. Uite-așa. (*scrie pe hârtie*). Pe urmă, tot matale, ai pus în față cifra doi, adică prețul ce mi-l oferea. Acum, eu am să pun în față zerourilor o cifră. Adică prețul meu, de acord?

OANCEA (*sfârșit*): De acord, Pițurcă. Dă-i drumul; simt că înnebunesc.

PIȚURCĂ: Ușurel conașule, încetișor, nu te inerva. Uite, terminăm imediat. (*scrie o cifră*): Asta e prețul lui Pițurcă. Batem palma?

OANCEA (*privind hârtia, explodează*): Ce! 40.000? Pentru o scripcă răpănoasă? (*il apucă pe Pițurcă de reverele hainei, îl saltă, după care îi dă drumul*).

PIȚURCĂ (*adunându-se de pe jos*): Conașule, de ce ești violent? Nu-I frumos. Se poate? Îmi boțești hainele.

OANCEA: Boți-te-ar dracu' să te boțească de cioroi coroiat!

PIȚURCĂ: De ce te superi, conașule? Banii-a a' matale, vioara este a mea.

Vrei? Bine. Nu? Pe-aici mi-e drumul. (*Toți mușteriii rămân stană de piatră. Pițurcă, nevinovat își perie pantalonii cu palma, își aranjează haina și își pune pălăria*): Ei, conașule, ce facem? Plec cu vioara sau îmi dai banii?

(*Oancea îl privește furios, nu spune nimic, dispare în cămăruța de după bar și revine cu pachetele de bani, trântindu-le pe tejghea*).

OANCEA: Numără-i. (*Pițurcă ia pachetele de sute, le cântărește în palmă, după care începe să le îndese în buzunare*).

PIȚURCĂ (*nostim*): Manda are încredere, conașule. Ce dracu' doar suntem între negustori, nu? Ne furăm căciula? Păi cum? (*cascade de râsete, în timp ce Pițurcă termină de îndesat banii în buzunare*): Conașule, acu' că ne-am înțeles, îmi dai?

OANCEA (*năuc*): Mă, ce dracu' mai vrei?

PIȚURCĂ: Cum ce vreau? Doar matale ai cumpărat vioara. Nu dai aldămașu? Păi nu? (*explozie de râs*).

OANCEA (*șuierând*): Pițurcă, pentru numele lui Cdumnezeu, vrei să mă bagi în pușcărie? Dispari din fața mea până nu-ți crăp capul! Auzi ce obrăznicie! Mai vrea și aldămaș! Mai ești încă aici?

PIȚURCĂ (*precipitat*): Am înțeles, conașule, am înțeles; gata, am dispărut. Să trăiești conașule și s-o stăpânești sănătos. Să trăiți și dumneavoastră, cei de față. Pițurcă a plecat la Toflea! Haoleu!!! Când m-o vedea Piranda fără scripcă!...

OANCEA (*aruncând cu mătura după el*): Pițurcă-ă-ă...!!!

(*Pițurcă fuge pe ușă, urmat de râsetele călătorilor*).

CORTINA DE TABLOU

TABLoul IV

(Bufetul gării, după două zile. Diferiți călători beau la mese, mănâncă și fumează. La bar, un bărbat în pardesiu și cu pălărie îi plătește lui Oancea o halbă de bere. Se observă că are o cicatrice mică, roșiatică, la una din arcade. Cu halba în mână pleacă de la bar și se așează la o masă liberă din centrul localului. Per ușă intră un cetățean cu o geantă veche în mână. E Navetistul.)

NAVETISTUL (*la bar*): Bună ziua. Ce mai e nou?

OANCEA (*necunoscându-l*): Ce doriți?

NAVETISTUL: O bere cu rom. (*Oancea îi dă berea, navetistul plătește*): Ai dus-o?

OANCEA (*mirat*): Nu vă înțeleg.

NAVETISTUL (*vorbăreț*): Observ că n-ai memorie vizuală. Sunt navetist. Aproape în fiecare după amiază semnez condica.

OANCEA: Ce condică?

NAVETISTUL: Greu îți mai pică fisa. (*bătând cu palma în halbă*): Condica! Acu' ai înțeles?

OANCEA: Și ce-i cu asta? Pe aici trec mulți navetiști. Nu rețin figurile consumatorilor.

NAVETISTUL: Ai dreptate; ar trebui să ai un creier electronic. (*bea însetat*): Dar ne-am luat cu vorba. Unde ai dus-o?

OANCEA (*mirat*): Ce să duc?

NAVETISTUL: Comoara.

OANCEA: Ce comoară? Văd că vorbiți în dodii. În fond, ce vreți?

NAVETISTUL: Nu vreau nimic. Te întreb și eu așa, ca omul. Eram curios să aflu ce-ai făcut cu comoara.

OANCEA (*supărat*): Ascultă domnule, dacă îți arde de glume, pe mine te rog să mă lași în pace.

NAVETISTUL: De ce te superi? Și încă fără motiv. Te-am întrebat ce-ai făcut cu vioara.

OANCEA (*precipitat*): Vioara? Care vioară?

NAVETISTUL: N-o mai face pe niznaiul. Te întrebam de vioara țiganului.

OANCEA (*bănuitor*): Ce te interesează?

NAVETISTUL (*zâmbind*): Liniștește-te, n-am de gând să ți-o fur. Comori din astea sunt periculoase. Ai închis 40.000 de lei într-o vioară pe care trebuie să o păzești de hoți.

(Bărbatul cu cicatricea devine atent la discuție)

OANCEA (*cu ciudă*): Fac ce vreau cu banii mei. Dar cine ți-a spus că am cumpărat vioara țiganului?

NAVETISTUL: Nimeni.

OANCEA: Atunci?

NAVETISTUL: Atunci ce?

OANCEA: De unde știi?

NAVETISTUL: Uiți de la mână până la gură. Ți-am spus că sunt navetist.

OANCEA: Și?

NAVETISTUL: Eram aici când te-ai tocmit cu țiganul. Stăteam la masa aceea. (*arată masa*).

OANCEA (*neliniștit*): Cum? Ai fost aici când?...

NAVETISTUL: Da. Și ce-i cu asta? Alaltăieri am scăpat trenul și nu m-am dus la treabă. În schimb m-am distrat pe cinste. Te-ai tocmit cu țiganul de parcă erați doi samsari. Cel mai mult mi-a plăcut țiganul. Era tare hazliu. Dar să știi că ai făcut treabă bună.

OANCEA: Cum adică?

NAVETISTUL: Adică...ai stofă de afacerist.

OANCEA: Zău?

NAVETISTUL: Așa cum auzi. Cu toate că vioara îți va creea poate neplăceri în ceea ce privește paza ei, totuși cred că o vei vinde cu un preț mult mai mare.

OANCEA (*mințind*): S-o vând?

NAVETISTUL: Păi cum? Doar n-ai să mă faci să cred că ai băgat într-o scripcă 40.000, numai de dragul ei. Ce rost ar avea să îți în casă asemenea vioară, care-ți poate aduce pe cap toți hoții.

OANCEA: Nu te cunosc, dar îți dau dreptate. Îmi place felul tău de a gândi. Locuiești în oraș?

NAVETISTUL: Da, în bariera Traian, lângă nebuni.

OANCEA: Care nebuni?

NAVETISTUL: Adică lângă spitalul de glumeți. (*Râd amândoi*). Naveta o fac la Zagna Vădeni. După cum îți spuneam: știu precis că vioara pe care ai cumpărat-o valorează foarte mult. Am citit odată într-o foaie de calendar, că viorile astea sunt câteva pe tot globul. Cred că vei putea lua pe ea, cel puțin 60.000.

OANCEA (*vesel*): Numai atât?

NAVETISTUL: Aha, te-am prins. Deci vrei s-o vinzi.

OANCEA: Să zicem că da. Numai că vioara asta e mai scumpă decât cele de care ai citi în calendar.

NAVETISTUL: Nu mă-nnebuni!

OANCEA: Chiar așa. Vioara asta, cu toate că-i un Stradimarius original (*bărbatul zîmbește*)

NAVETISTUL: Cum ai spus?

OANCEA (*didactic*): Văd că nu cunoști denumirea acestor viori de valoare (*După o pauză*)...fără valoare.

NAVETISTUL: Cum fără valoare?

OANCEA: Adică, poți cere pe ea cât vrei. E ca și cum ai vinde cuiva bolnav inima ta. Pentru o inimă poți cere tot aurul din lume.

NAVETISTUL: Și eu ce să fac fără inimă?

OANCEA: Vorba vine. Ți-am dat un exemplu despre valoarea viorilor Stradimarius.

NAVETISTUL: Așa le spune?

OANCEA: Da, dar vioara pe care am cumpărat-o, în afară că e fără valoare, a aparținut cândva lui Geore Pantazi.

NAVETISTUL: Țsta cine mai e? A, da, parcă a pomenit țiganul de numele ăsta.

OANCEA (*încrezut*): Observ că ai cunoștințe limitate privind cultura generală muzicală. Așadar, ascultă și bagă la bilă. Acest George Pantazi a fost cândva un mare viorist, care a cântat la Paris și a scris muzică de dans, adică tangouri celebre. Vioara cu pricina are numele lui înscris în cutie. De asemenea, este trecut și anul. Deci valoarea ei este mai mare.

NAVETISTUL: Ca să vezi! Asta înseamnă că poți lua pe vioară cel puțin 70 sau 80.000 de lei!

OANCEA: Exact. Deci, pot câștiga cel puțin 40.000 de lei.

NAVETISTUL: Și cine ți-o va cumpăra?

OANCEA: Gădesc eu. (*Privește ceasul de la mână, gest pe care-l face de mai multe ori în discuția cu navetistul*). Amatori sunt destui. Numai că trebuie să știi să-i cauți.

NAVETISTUL: În dugheana asta? Cam greu. Dar ce te uiți mereu la ceas?

OANCEA (*încurcat*): Aștept pe cineva. Am o întâlnire.

NAVETISTUL (*misterios*): O femeie?

OANCEA: Ce-ți veni? Întâlnire cu o femeie aici? Și în halat?

NAVETISTUL: Atunci?

OANCEA: Ce te bagi?

NAVETISTUL: O fi vreun cumpărător?

OANCEA: Ce cumpărător?

NAVETISTUL: Pentru vioară!

OANCEA: De ce mă ischitești?

NAVETISTUL: Gata, am tăcut. (*bea berea*) Dacă-i așa, atunci baftă. Eu am plecat. Trec mâine să mai stăm de vorbă. Cele bune!

OANCEA: La revedere.

(*Navetistul dă să plece. Bărbatul se ridică de la masă și se postează în fața ușii*).

BĂRBATUL (*ferm*): O clipă.

NAVETISTUL (*mirat*): Ce vrei, domnule?

BĂRBATUL: Nimic deosebit. Trebuie să vă rețin câteva minute.

NAVETISTUL (*revoltat*): Pentru ce? Și cu ce drept?

BĂRBATUL (*scoțând o legitimație*): Poliția judiciară. Vă rog să luați loc la masă. (*rumoare în local. Oancea e năuc*).

NAVETISTUL (*speriat*): Dar ce-am făcut?

BĂRBATUL: De ce vă speriați? Eu nu vă cer decât niște date sumare. Atâta tot.

NAVETISTUL: Ce date?

BĂRBATUL: Veți vedea imediat. Dar vă rog să luați loc la masă.

(*lui Oancea*): Domnule barman, vino și dumneata.

OANCEA (*buimac*): Eu?

BĂRBATUL: Da, dumneata.

OANCEA (*venind speriat la masă*): Ce s-a întâmplat?

BĂRBATUL: Nu s-a întâmplat nimic. Dar vă rog să luați loc. (*Oancea se așează speriat*): Involuntar am auzit discuția dumneavoastră privind cumpărarea unei viori. După câte am înțeles, dumneata ai cumpărat de la un țigan o vioară scumpă, iar dumneata ai fost martor la cumpărare.

NAVETISTUL (*speriat*): Pe mine vă rog să nu mă amestecați. Nu sunt nici un fel de martor.

BĂRBATUL: Totuși, erați aici în momentul când barmanul a cumpărat vioara.

NAVETISTUL: Da, ca orice consumator ce intră în acest bufet. Fiind navetist, trec mereu pe aici. Și ce-i cu asta?

BĂRBATUL: Nimic neobișnuit. Vă repet: nu vă cer decât niște amănunte privind cumpărarea viorii.

NAVETISTUL: Mă rog, dacă trebuie... Deși nu văd rostul.

BĂRBATUL: Veți vedea imediat că nu-i chiar așa. (*Lui Oancea*): Domnule barman, unde este vioara pe care ați cumpărat-o?

OANCEA (*fâstâcit*): Unde să fie? La mine.

BĂRBATUL: Acasă la dumneata, sau aici?

OANCEA (*după o pauză*): Aici.

BĂRBATUL: Aduceți-o.

OANCEA: De ce? Doar n-am furat-o.

BĂRBATUL: Cine v-a spus că ați furat-o? Ați cumpărat-o. Cu banii dumneavoastră faceți ce vreți.

OANCEA: Bine, dar nu înțeleg... de ce...

BĂRBATUL: Veți înțelege imediat. Dar aduceți vă rog, vioara.

OANCEA (*pleacă în dosul tejghelei în cămăruță și revine cu vioara, punând-o pe masă*). Potfim. Și acum spuneți-mi ce s-a întâmplat.

BĂRBATUL (*studiind vioara*): Domnule barman, cumpărând o vioară atât de scumpă, v-ați întrebat de unde poate avea un țigan o asemenea vioară? (*Tăcere. Oancea și navetistul se privesc reciproc*).

NAVETISTUL (*nostim*): Gata, mi-a picat fisa. Pițurcă este un hoț.

BĂRBATUL: Și încă unul foarte periculos.

OANCEA: Nu se poate!

BĂRBATUL: Ba se poate, domnule barman. Bănuiesc că acest Pițurcă, așa cum îi spuneți, este căutat de Poliție. Dar să clarificăm cazul. Cum arată?

OANCEA (*nedumerit*): Cine?

BĂRBATUL: Cum cine? Pițurcă. Aș vrea să mi-l descrieți. Cam ce vârstă, statura și celelalte semnamente.

OANCEA: Păi, ce să zic? Era un țigan sfrijit, slab... pipernicit, nebărbierit,, neîngrijit. Era îmbrăcat într-un costum boțit, plin de pete și slinos.

BĂRBATUL: Altceva?

NAVETISTUL (*intervenind*): Îmi dați voie? Domnul barman a omis ceva: avea pe cap o plească de pălărie decolorată, iar în picioare niște pantofi rupți și scâlțiați, buni de aruncat. Cât privește vârsta, arăta sărit peste 40 de ani. În general părea un vagabond fără căpătâi.

BĂRBATUL: Ajunge, mulțumesc. E cât se poate de clar. După semnalmentele pe care mi le-ați dat, este vorba de unul din clienții poliției, care în prezent este căutat pentru mai multe delicate penale. Așadar, sunteți păgubașul indus în eroare de acest Pițurcă, individ care în realitate se numește Zambilă,

OANCEA (*trăsnit*): Cum? Nu-i Pițurcă din Toflea?

BĂRBATUL: Nu. Nici una, nici alta. Nu-l cheamă Pițurcă și locuiește la Ploiești.

NAVETISTUL: Formidabil! Cine putea crede că acest sfrijit e un hoț atât de dibaci?

BĂRBATUL: Așa e. Dar să continuăm. Domnule barman, pentru ce ați cumpărat vioara asta?

OANCEA (*încurcat*). Așa.

BĂRBATUL: Cum așa? Ca să dai 40.000 de lei pe o vioară, trebuie să ai un motiv.

OANCEA (*bâiguind*): Păi, dacă era un Stradimarius original...

BĂRBATUL (*zâmbind*): Vreți să spuneți Stradivarius. Mă rog, dar nu ăsta e motivul. Ce era să faci dumneata cu un Stradivarius? Violonist nu ești și nici colecționar de instrumente musicale. Fii sincer, domnule barman, ce voiai să faci cu vioara?

OANCEA (*încurcat*): Nimic, ce puteam face?

BĂRBATUL: Să-ți spun eu. Vroiai s-o vinzi cu un preț mai mare, câștigând astfel niște bani.

NAVETISTUL: Hai, domnule barman, nut e mai ascunde după deget. Domnul doar a auzit discuția noastră.

OANCEA (*după o pauză*). Dacă ați auzit discuția, ce rost mai are întrebarea?

BARMANUL: Și totuși, vă rog să-mi răspundeți.

OANCEA: Ei bine, un mare viorist, care cântă prin orașele din țară, s-a oferit să cumpere vioara. Era însoțit de un bărbat care avea grijă de el, ca o dădacă.

Vioristul spunea că-i impresar.

BĂRBATUL (*zâmbind*): Impresar vrei să zici. Deci un violinist aflat în turneu și însoțit de impresarul lui. Așa s-au recomandat aici?

OANCEA: Da, vioristul se numește Bitănescu, iar imp...risarul, Codrescu. Adică dădaca vioristului.

BĂRBATUL: Interesant! (*navetistului*) Dumneata îi cunoști?

NAVETISTUL: Nu. Acum aud prima oară că un viorist s-a oferit să cumpere voara. Nu-l cunosc decât pe Pițurcă, cel care a vândut vioara domnului barman.

BĂRBATUL (*lui Oancea*): E adevărat?

OANCEA (*umil*): Da, recunosc, am cumpărat-o cu gândul să o vând la un preț mai mare.

BĂRBATUL: Inexact.

OANCEA: Cum inexact? Nu vă înțeleg.

BĂRBATUL: Nu vrei să înțelegi, domnule barman. Problema este inversă. N-ai cumpărat-o ca s-o vinzi, ci ai vândut-o înainte de a o cumpăra.

NAVETISTUL (*nostim*): Cum se poate una ca asta? Domnul se ține de glume.

BĂRBATUL: Nu glumesc deloc. Am dreptate, domnule barman?

OANCEA (*recunoscând*): Da, așa e; am vândut vioara țiganului ce mi-a lăsat-o amanet înainte de a o cumpăra.

NAVETISTUL (*șugubăț*): Ia te uită, ce vulpoi! Și mie mi-a înșirat brașoave.

(*Lui Oancea*): Nu-i frumos; și nici cinstit.

BĂRBATUL: Am clarificat și motivul cumpărării. Acum vă rog să-mi dați buletinele.

NAVETISTUL (*speriat*): Pentru ce?

BĂRBATUL: Ca să iau datele. Mâine după amiază sunteți invitați la Poliția Județeană ca să dați câte o declarație. (*Navetistul și Oancea dau buletinele, agentul își notează datele*).

OANCEA: Și eu, ce fac?

BĂRBATUL: Ce face orice păgubaș care are prea multă încredere în oameni. Ai vrut să păcălești țiganul, dar te-ai păcălit singur.

OANCEA (*înfuriat*): Lua-l-ar dracu de scripcar! De unde să știu eu că șiganul a furat vioara?

BĂRBATUL (*zâmind*): Vezi, Domnule Oancea ce înseamnă să fii credul? Cine v-a spus că a furat-o?

OANCEA (*perplex*): Cum? N-ați spus dumneavoastră că-i un hoț periculos?

BĂRBATUL: Da, am spus; numai că hoțul, adică țiganul, n-a furat nici o vioară.

NAVETISTUL: Nu mai înțeleg nimic. Atunci vioara...

BĂRBATUL: Aveți răbdare că vă explic. Așa, am notat. Poftim buletinele. Zambilă n-a furat nici o vioară. În schimb l-a ușurat pe domnul Oancea de 40.000 de lei.

OANCEA: Cum așa?

BĂRBATUL: Foarte simplu. Prin oferta cumpărării lui Bitănescu.

OANCEA (*neînțelegând*): Da, așa e. Bitănescu este un mare viorist. A dat trei spectacole în acest oraș și...

BĂRBATUL (*continuuând*): ...și care, întâmplător, intrând în bufetul ăsta și văzând vioara țiganului, s-a oferit să ți-o cumpere. Așa e?

OANCEA: Da, de aceea am cumpărat-o după aceea de la țigan.

BĂRBATUL: Am înțeles. O întrebare: Bitănescu ăsta era un tip elegant?

OANCEA: Da, era foarte pus la punct. Purta ocheari cu ramă aurită. E un bărbat la 40 de ani, înalt, slăbuț și tare fudul.

BĂRBATUL: Adică?

OANCEA: Adică era foarte îngâmfat.

BĂRBATUL: Va să zică așa! Și Codrescu?

OANCEA: Ce-i cu Codrescu?

BĂRBATUL: El cum arăta?

OANCEA: Ce să mai vorbim? Codrescu era cu totul altfel. Îmbrăcat simplu, mic, gras, cu o pălărioară în vârful capului.... A, da. Era foarte lingușitor.

BĂRBATUL: Deci, un înfumurat înalt și un servil bondoc. E vorba de Pat și Patachon.

OANCEA: Ăștia cine mai sunt?

BĂRBATUL (*zâmbind*): Tot ei, dar sub porecla respectivă, așa cum sunt cunoscuți în lumea delincvenților.

OANCEA: Nu mai înțeleg nimic.

BĂRBATUL: Nici n-ai ce înțelege. Cât ți-a oferit Bitănescu pe vioară?

OANCEA: 90.000.

BĂRBATUL: Iar dumneata după aceea, ai cumpărat-o de la țigan cu 40.000. Când a avut loc vânzarea?

OANCEA (*încurcat*): Care vânzare?

BĂRBATUL: Oferta lui Bitănescu.

OANCEA: Alaltăieri. Mi-a dat 1.000 de lei pentru care am dat chitanță. Restul de 89.000 urmează să-i primesc azi.

BĂRBATUL: Unde?

OANCEA: Aici. Îl aștept din clipă în clipă.

NAVETISTUL: De aceea te uitați mereu la ceas. Matre șnapan mai ești!

BĂRBATUL: Doamne Oancea, nu-l mai aștepta. Nu va veni niciodată. Doar să-l prindă poliția.

OANCEA (*trăsnit*): Nu mai pricep nimic. Ce legătură are Bitănescu și cu Pițurcă?

BĂRBATUL: Are, și încă foarte mare. Imaginază-ți că Zambilă, alias Pițurcă, împreună cu Bitănescu și Codrescu, așa cum s-au recomandat, formează toți trei o bandă de mari escroci ce operează în toată țara. Dumneata, în decurs de aproape un an, ești a patra victimă.

OANCEA (*sfârșit*): Cum adică? Am dat 40.000 de lei...

BĂRBATUL (*continuând*):... pentru 1.000 de lei. Da, domnule Oancea, ai fost dus în eroare de acești escroci.

NAVETISTUL (*râzând*): Cum s-ar zice, ai dat vrabia din mână pe cea de pe gard. Frumos lucrat!

OANCEA: Bine, dar vioara?

BĂRBATUL: Nu are nici o valoare. Este o vioară obișnuită. De altfel, vioara o voi preda la Poliție.

OANCEA (*speriat*): Cum așa? E vioara mea! Am dat pe ea 40.000 de lei!

BĂRBATUL: Da, domnule Oancea. Nimeni nu contestă că vioara nu-i a dumatăle. Dar se reține provizoriu pentru anchetă. Va fi a patra vioară escrocă. Toate sunt corpuri delictive ce vor fi depuse în process, când vom prinde escrocii.

OANCEA (*jeluindu-se*): Atunci eu? Am pierdut 40.000 de lei?

BĂRBATUL: Nu, domnule Oancea, ai pierdut 39.000 de lei. În schimb ai câștigat poate mai multă minte. În viitor, cred că te-ai lecuit să mai faci afaceri dubioase și mai ales, să fii atât de credul, privind oamenii în general. Cele spuse sunt valabile și pentru cei de față. Cam atât. Îmi pare rău, dar asta e situația. Vă aștept mâine după amiază la camera 9. Spuneți-i ofițerului de servicii că sunteți chemați pentru cazul viorii.. Tot mâine, veși primi o adeverință eliberată de Poliție, pentru vioara ce se reține provizoriu. La revedere. *(Bărbatul pleacă luând vioara cu el. Oancea, prostit, se prăbușește pe un scaun).*

NAVETISTUL: Am pus-o de mămăligă. Vrei, nu vrei, bea Grigore agheazmă. Iată-mă târât și pe la Poliție.

OANCEA: Dacă ai mâncărici la limbă,

NAVETISTUL: Dacă nu aveam mâncărici, cum aflai că vioara e bună de aprins focul? Dar apropo: te-aș întreba ceva.

OANCEA: Ce mai vrei?

NAVETISTUL: Ți-au mai rămas cumva niște bani disponibili?

OANCEA *(mirat)*: De ce?

NAVETISTUL *(nostim)*: Așa. M-am gândit că aș putea câștiga și eu vreo 20.000 de lei.

OANCEA *(mai mirat)*: De la mine?

NAVETISTUL *(șugubăt)*: De ce nu? Dacă ai reușit să faci așa o performanță de negustorie incredibilă, ce-ar fi dacă ți-aș vinde tot peștele din Lacul Brateș?

Facem târgul și după aceea te apuci de pescuit!

(Oancea îl privește prostit, în cascadele de râs ale mușterilor).

CORTINA FINALĂ DE SPECTACOL ÎN PRIMA VARIANTĂ

sau

CORTINA DE TABLOU ÎN A DOUA VARIANTĂ

T A B L O U L V

(Același bufet al gării, după vreo două ore de la plecarea agentului cu vioara la Poliție. La mese, diferiți călători. Supărat și gânditor, Oancea la bar, șterge și așează paharele goale. Ușa se deschide brusc și în local năvăleşte Bitănescu, îmbrâncit de un ceferist în uniformă. Bitănescu e îmbrăcat elegant, având în mână o servietă diplomat. Călătorii se ridică de la mese, în timp ce Oancea rămâne la bar, împietrit și cu ochii holbați.)

CEFERISTUL (*agitat*): Nea Oancea, ăsta-i tipul cu vioara?

OANCEA (*năvălind de după bar*): ăsta-i!

BITĂNESCU (*ofensat*): Domnule barman, ce înseamnă gluma asta?

OANCEA (*înșfăcându-l de revere*): Glumă ai spus? Nu cumva aveai de gând să mă vizitezi?

BITĂNESCU: De asta am și venit.

OANCEA (*zgâlțâindu-l*): Nu zău? Uite dom-le ce om cinstit! (*ceferistului*): Unde l-ai prins?

CEFERISTUL: Pe peronul gării.

BITĂNESCU (*revoltat*): Veneam să...

OANCEA (*trântindu-l pe scaun*): Taci!!! (*sufocându-l*): Să nu-ți aud pliscul, că-ți crăp capul ca la un pui de năpârcă!

BITĂNESCU (*speriat*): Nu înțeleg nimic. Bine, dare eu...

OANCEA (*întrerupându-l*): Ți-am spus să taci! Escrocul dracului! (*ceferistului*): Cum de l-ai ghicit, domnule?

CEFERISTUL: Păi, alaltăieri când am ieșit din tură, am trecut pe aici și am luat una mică. Am fost de față când ai semnat chitanța aceea de vânzare-cumpărare. Acum vreo oră, am aflat de la navetiștii de pe peron de necazul ce l-ai pățit cu escrocii. Acum, dumnealui cobora din acceleratul de București.

BITĂNESCU: Veneam de la Craiova.

OANCEA (*înfuriat*): Mă fandositul, tu nu înțelegi să taci?

BITĂNESCU (*revoltat*): Domnule Oancea, nu-ți permit să-mi vorbești pe tonul ăsta! Voi intenta un proces pentru calomnie!

OANCEA (*explodând*): Nu mă-nnebuni! Ia te uită, frate: s-a șifonat, filfizonul! Ei lasă că ai să vezi tu la Poliție dacă-mi pot permite sau nu. (*către cei din local*): Care se duce să aducă Poliția?

CEFERISTUL: Mă duc eu. (*plecând*): Vedeti să n-o șteargă. (*iese*).

OANCEA (*celor de față*): Să-ncerce! (*Trăgând un scaun în fața lui Bitănescu*): Și acum, stimabile, până vine Poliția, ești dispus să-mi răspunzi la câteva întrebări?

BITĂNESCU: Domnule barman, ce înseamnă tot circul ăsta? Nu înțelegi că eu...

OANCEA (*întrerupându-l furios*): Că tu, ce? (*luându-l iar de revere*): Mă, tu îți dai seama ce te așteaptă?

BITĂNESCU: (*radicand tonul*): Ce vrei de la mine, domnule?

OANCEA: Nimic, decât să-mi răspunzi la câteva întrebări.

BITĂNESCU: Nici nu mă lași să vorbesc. Bine, te ascult.

OANCEA: Așa, bibicule, ai început să vii de acasă! Unde este Pițurcă?

BITĂNESCU (*mirat*): Care Pițurcă?

OANCEA (*zeflemist*): Te pomenești că nu-l cunoști.

BITĂNESCU: Nu știu despre cine e vorba. Cine mai e și ăsta?

OANCEA (*fierbând*): Bănuiam; mititelul este nevinovat și nu știe nimic! Dar pe Codrescu, unde l-ai lăsat?

BITĂNESCU: Codrescu este la Craiova. Organizează în județ spectacolele Filarmonicii.

OANCEA: Spectacole, zici? Ai tupeu, nu glumă. Bine, fie. Codrescu organizează spectacole. Dar Pițurcă, spune-mi, câți bani ți-a dat?

BITĂNESCU: Bani? Pentru ce?

OANCEA: Aha! Deci îl cunoști?

BITĂNESCU: Nu cunosc nici un Pițurcă și nu știu despre ce bani e vorba.

OANCEA: Nu vrei să știi. Cât ți-a revenit din cei 40.000 de lei primiți de Pițurcă de la mine? Ați împărțit suma în părți egale?

BITĂNESCU: Domnule Oancea, dumneata nu înțelegi că nu știu despre ce vorbești?

OANCEA (*abținându-se*): Așa! Deci, nu știi nimic. Codrescu organizează spectacole, de Pițurcă n-ai auzit, iar de bani, nici atât. Am înțeles; ești din specia de escroci care, prinși, îl iau pe NU în brațe.

BITĂNESCU (*enervat*): Domnule barman, ai de gând să mă jignești mult? Cu ce drept mă faci escroc? Și pe baza căror dovezi?

OANCEA: Dovezi, zici? Da, ai dreptate; n-am nici o dovadă. Ai scos castanele din foc cu mâinile lui Pițurcă. Ești isteț, domnule! Și foarte abil! Ți-ai învățat bine rolul. Dar ai uitat un amănunt: dacă nu ți-am dat nici un bănuț din cei 40.000, în schimb, am martori care pot confirma ziua și locul când ți-am semnat chitanța aceea fictivă.

BITĂNESCU: Exact, dar nu înțeleg de ce fictivă, de vreme ce am venit de bună voie și nesilit de nimeni?

OANCEA: De venit ai venit; de vreme ce ești aici. Dar adus silit de impiegatul din gară. Norocul meu că te-a recunoscut.

BITĂNESCU (*exasperat*): Dar ești culmea, domnule! M-ai înnebunit cu Pițurcă ăsta, căruia, după câte am înțeles, i-ai dat 40.000 de lei. Dar pentru ce? Și, în fond, pentru ce sunt acuzat?

OANCEA (*călătorilor*): Îl auziți? (*îngânându-l*): “Ești culmea, domnule!” Exact cuvintele lui Pițurcă, atunci când se ruga să-mi amaneteze vioara. Am impresia că ați învățat amândoi rolul după același text. Ce zici?

BITĂNESCU: Nu mai zic nimic. N-am cu cine discuta. Nu mai vorbesc decât în fața persoanelor competente.

OANCEA (*infuriat*): Care va să zică, eu sunt incompetent, adică tâmpit? (*zgâlțâindu-l*): Așa-i?

BITĂNESCU (*sufocat*): Mă refeream la forurile competente.

OANCEA (*explodând*): Te referai la dracu’ să te ia! Mă! Dacă-ți trăsesc una, te fac îngeraș cu ochelari auriți! Clar? Vrei să mă bagi în pușcărie pentru crimă? Spune? Ce vrei? (*sufocându-l*): Ai de gând să vorbești? (*Bitănescu se zbate neputincios în brațele lui Oancea. În local intră un locotenent de poliție urmat de ceferist. Locotenentul se repede la Oancea și-l îndepărtează de Bitănescu ce-i aproape sufocat*).

LOCOTENENTUL (*stăpândindu-l pe Oancea*): Ce faci, domnule? Singur îți faci dreptate?

OANCEA (*căutând să-l lovească pe Bitănescu*): Îl omor! După ce o face pe nevinovatul și nu recunoaște nimic, mă mai face și tâmpit! (*reușește să-l îmbrâncească*). Parazitul dracului!

BITĂNESCU (*despărțit de Oancea*): Cine te-a făcut tâmpit? Eu mă refeream la forurile de față, iar dumneata ai înțeles cu totul altceva.

LOCOTENENTUL: Încetați! Vă rog! Gata! Dacă m-ați chemat, atunci lăsați-mă să-mi fac datoria.

OANCEA: Chiar vă rog. Dar mai întâi, puneți-i cătușele. Cu escroci de genul ăsta, nici nu știi la ce să te aștepti.

LOCOTENENTUL: Domnule barman, vă rog să vă stăpâniți. Acum eu pun întrebările.

BITĂNESCU: Poate datorită dumneavoastră, toată situația asta neplăcută privind persoana mea, va fi clarificată.

OANCEA (*explodând*): Îl auziți? Situație neplăcută! (*nostim*): Unde ești tu Doamne, să vezi escrocheria în floare?

BITĂNESCU: Domnule locotenent, ați auzit și dumneavoastră cum mă jighește?

LOCOTENENTUL: Domnilor, v-am rugat ceva. Lăsați-mă să-mi desfășor ancheta. (*Călătorilor*): Domnii de față sunt rugați să părăsească incinta localului. Rămân împlicinații și domnul Ceferist. (*Călătorii părăsesc localul*). Domnule barman, încuie ușa. (*Oancea încuie ușa*). Așa, acum dați-mi buletinele. (*Le ia, le răsfoiește, așezându-se între Oancea și Bitănescu*). Luați

loc. (*Se așează toți trei*). Domnule Oancea, după câte am înțeles de la domnul impieगत, sunteți reclamantul și păgubașul cazului de față. Ce aveți de spus?
OANCEA: Păi, să vă povestesc. Alaltăieri dimineață, m-am pomenit cu un țigan în local. Spunea că-l cheamă Pițurcă și avea o...

LOCOTENENTUL (*întrerupându-l*): O clipă. Povestea viorii o cunosc de la domnul impieगत. În acest sens, veți da o declarație amănunțită la Poliție. Ținând cont că unul din acuzați este de față, aveți martori care să confirme oferta cumpărării viorii de către domnul Bitănescu?

CEFERISTUL: Eu. Eram aici când domnul barman a semnat chitanța pentru avansul de o mie de lei.

LOCOTENENTUL: Atunci, dați-mi și dumneavoastră buletinul. (*Îl ia*).
Altcineva?

OANCEA: În ziua respectivă când a avut loc oferta acestui escroc, în local erau diferiți gură cască, majoritatea călători în trecere.

BITĂNESCU: Domnul locotenent, nu permit să fiu insultat la infinit.

LOCOTENENTUL: Domnule Bitănescu, veți vorbi când veți fi întrebat. Vă rog. (*lui Oancea*): Continuați, domnule Oancea. Mai aveți martori?

OANCEA: Ar fi unul. Un navetist ce locuiește în oraș și care lucrează la Zagna Vădeni. Trece zilnic pe la bufet. De fapt, acum vreo două ore a fost de față la anchetă. Măine trebuie să ne prezentăm la Poliție.

LOCOTENENTUL (*mirat*): Anchetă ați spus? Despre ce este vorba?

OANCEA: Nu v-a povestit domnul impieगत?

CEFERISTUL: Nu. În drum de la Poliție și până aici, n-am apucat să spun cine a descoperit escrocii. Nu i-am relatat domnului locotenent decât povestea escrocheriei cu vioara.

LOCOTENENTUL: Și cine a descoperit trioletul de escroci?

OANCEA: Un domn de la Poliție ce se afla întâmplător aici. Auzind discuția între mine și navetist privind vânzarea viorii, a intervenit în discuție.

LOCOTENENTUL: În ce calitate a intervenit?

OANCEA: Păi, cum să vă spun? Ca organ judiciar. Ne-a luat la interogatoriu, a notat buletinele și ne-a invitat mâine la Poliție.

LOCOTENENTUL: Când?

OANCEA: Când ce?

LOCOTENENTUL: La ce oră trebuie să vă prezentați?

OANCEA: N-a specificat ora. A spus să veniți după amiază.

LOCOTENENTUL: V-a indicat cumva și la ce cameră?

OANCEA: Da, la camera 9.

LOCOTENENTUL (*gânditor*): Nu se poate.

OANCEA (*mirat*): De ce?

LOCOTENENTUL (*revenindu-și*): Nu, nimic. Domnule Oancea, gândește-te bine. Măine după amiază trebuie să te prezinți?

OANCEA: Da.

LOCOTENENTUL: La camera 9?

OANCEA: V-am mai spus. Dar de ce mă întrebați mereu?

LOCOTENENTUL: Așa, ca să fiu mai sigur. (*După o pauză*) Și totuși, nu înțeleg. În toată povestea asta este un nonsense-

OANCEA (*nostim*): Non-cum? Nu vă înțeleg.

LOCOTENENTUL (*zâmbind*): Adică e ceva care nu corespunde realității, privind desfășurarea celor întâmplate cu vioara. Este un ce, un cui, care n-ar fi trebuit să fie.

BITĂNESCU: Un cui? Și ce-ar reprezenta cuiul ăsta pentru dumneata?

LOCOTENENTUL: Pe dumneata, domnule Bitănescu.

BITĂNESCU: Pe mine? Cum adică?

LOCOTENENTUL: Nu știu nici eu. Pentru mine dumneata ești în toată escrocheria asta, un fel de cuiul lui Pepelea.

OANCEA (*intervenind*): Păi, sigur, el e cuiul, adică șeful bandei. A apărut când...

LOCOTENENTUL (*întrerupându-l*): Domnule Oancea, acum vorbesc cu domnul Bitănescu. Vă rog.

OANCEA (*servil*): Am înțeles. Scuzați.

LOCOTENENTUL: Domnule Bitănescu, poți să-mi spui ce căutai pe peronul gării, adică în preajma locului unde s-a făcut escrocheria? Și asta numai după două zile?

BITĂNESCU: Nu știu despre ce escrocherie este vorba, dar am impresia că se face o mare confuzie privind persoana mea.

LOCOTENENTUL: Adică? Fiți mai concret. Explicați-vă.

BITĂNESCU: Foarte simplu. Era normal să fiu pe peronul gării, de vreme ce am coborât din tren. Dacă nu mă lua pe sus domnul impiegat, tot aici veneam.

OANCEA: Tu mă? Nu-l ascultați domnule locotenent. Țsta cred că minte și când doarme.

LOCOTENENTUL (*ferm*): Domnule barman, te rog să nu mai intervii neîntrebat! (*lui Bitănescu*): Spuneți că ați venit special cu trenul ca să-l vedeți pe domnul Oancea. Pentru ce?

BITĂNESCU: Ca să onorez chitanța ce o am asupra mea, semnată de domnul Oancea.

LOCOTENENTUL: Bine, dar chitanța respectivă vă obligă să-i plătiți domnului Oancea diferența de 89.000 de lei. Veneați de bună voie în gura lupului?

BITĂNESCU: Exact. Nu știu despre ce lup este vorba, dar am venit să predau chitanța domnului Oancea și să-i dau banii.

OANCEA (*locotenentului*): Înseamnă că Pițurcă, de frică să nu dea cu ochii de mine, l-a trimis pe dânsul cu cei 40.000 de lei luați cu japca.

BITĂNESCU: Domnule locotenent, nu știu despre ce Pițurcă vorbește domnul Oancea. De asemenea, nu cunosc povestea celor 40.000 de lei, pe care i-a dat dumnealui. Eu am venit să achit chitanța de 89.000 de lei și să-mi iau vioara.

OANCEA (*prostit*): Cum? Ai adus 89.000 de lei? Aida-de! Domnule locotenent, escrocului îi mai arde de glume.

BITĂNESCU (*infuriat*): De ce mă tot jignești, de vreme ce ți-am adus banii?

LOCOTENENTUL: Domnilor! Vă rog! Vă rog să vă stăpâniți! Domnul

Bitănescu, ziceți că suma respectivă se află asupra dumneavoastră?

BITĂNESCU: Da. Altfel, de ce aș fi venit? (*arată servieta diplomat*): Aici. (*se ridică, apropiindu-se de masă*): Îmi dați voie?

LOCOTENENTUL: (*mirat*): Vă rog.

BITĂNESCU (*descuie servieta și o deschide sub privirile uimite ale celor trei. Scoate pachetele de sute și le înșiră pe masă numărând*): 1-2-3-4-5-6-7-8-9, adică total 90.000 de lei. În pachetul ăsta e mai puțin o mie de lei, adică avansul ce l-am dat acum două zile domnului Oancea. (*scoate portvizitul din buzunar, din care iese la iveală chitanța pe care o predă locotenentului*): Iată, domnule locotenent și chitanța pe care a întocmit-o domnul Oancea, privind tranzacția viorii. Asta-i tot. Și acum, vă rog să-mi spuneți, de ce domnul Oancea mă face mereu escroc și pentru ce faptă penală am fost acuzat?

LOCOTENENTUL: Domnule Bitănescu, vă rog să fiți calm. Văd că s-a făcut o confuzie privind persoana dumneavoastră, deși nu înțeleg încă mașinația reală a escrocheriei. (*lui Oancea*): Domnule Oancea, de ce nu mi-ați spus că domnul Bitănescu v-a adus banii?

OANCEA (*prostit*): De unde să știu eu că domnul Bitănescu are asupra lui 89.000?

BITĂNESCU: Domnule locotenent, când am vrut să-i spun scopul vizitei mele, m-a bruscat și nu m-a lăsat să vorbesc. În plus, m-a jignit față de toți călătorii ce erau aici de față, făcându-mă escroc. Gândiți-vă că sunt un artist cunoscut în viața muzicală și m-am simțit foarte prost, când am fost luat pe sus de domnul ceferist, în văzul lumii de pe peron, iar aici, domnul Oancea mai să mă ia la bătaie. Îl rog pe domnul Oancea să-mi spună: ce delict am comis?

LOCOTENENTUL: Vă înțeleg: aveți dreptate. (*lui Oancea*): Ce ai de spus, domnule Oancea?

Oancea (*năuc*): Păi, ce să spun? Nici eu nu mai înțeleg nimic. Din spusele domnului agent care a făcut ancheta, a reieșit clar că Pițurcă era în legătură directă cu domnul Bitănescu și domnul Codrescu. Din toată povestea asta, eu am pierdut 40.000 de lei. Acum, dacă domnul Bitănescu mi-a adus banii, înseamnă că Pițurcă nu avea nici o legătură cu ceilalți doi. Și totuși...

LOCOTENENTUL: Și totuși?

OANCEA (*gânditor*): Nu știu. Nu pot înțelege nimic.

LOCOTENENTUL: Domnule Bitănescu, sunteți sigur că vioara este un Stradivarius autentic?

BITĂNESCU: Dacă n-aș fi fost sigur, nu-i ofeream domnului Oancea suma pe care o aveți de față. Vioara este un Stradivarius original, dar a fost întreținută foarte prost. Probabil că posesorul ei nu cunoștea valoarea ei reală.

LOCOTENENTUL: Dacă-i așa, atunci toată povestea asta bizară s-a lămurit. Domnule Oancea, nu-ți mai rămâne decât să-i ceri scuze domnului Bitănescu

pentru cele întâmplare, să-ți iei banii conform chitanței și să încredințezi vioara domnului Bitănescu.

OANCEA (*urlând*): Vioara!!! Dumnezeule!! (*absent*): N-o mai am.

BITĂNESCU (*stupefiat*): Cum n-o mai ai?

LOCOTENENTUL (*mirat*): Domnule Oancea, îți dai seama ce spui? Explică-te.

OANCEA: După terminarea anchetei, domnul agent mi-a spus că vioara trebuie reținută provizoriu pentru proces, când vor fi prinși escrocii. Spunea că e a patra vioară, obiect al escrocheriei și că toate sunt corpuri delicate.

LOCOTENENTUL: Și?

OANCEA: Și ce? La plecare, domnul agent a luat vioara cu el ca s-o predea la Poliție.

LOCOTENENTUL (*precipitat*): De ce nu mi-ați spus de la început că agentul a luat vioara?

OANCEA: Nu m-ați întrebat.

LOCOTENENTUL: Am o bănuială. Ce grad avea agentul?

OANCEA: Nu știu. Era îmbrăcat civil.

LOCOTENENTUL: Cum? Asta-i culmea! Domnul Oancea, ați legitimat agentul?

OANCEA: Nu. În momentul acela nu s-a gândit nimeni să-l legitimize. A scos din buzunar un cartonaș, exclamând: "Poliția Judiciară!" După care a început ancheta.

LOCOTENENTUL: Fantastic! Cred că înțeleg. Domnule Oancea, fii atent: ce fel arăta agentul?

OANCEA: Un bărbat prezentabil. Corect și foarte politicos.

LOCOTENENTUL: Nu avea nici un semn particular? Gândește-te bine.

OANCEA (*după o pauză*): După câte îmi aduc aminte, am observat că la una din arcade avea o mică cicatrice roșiatică.

LOCOTENENTUL: Cicatrice? La arcadă. (*după o pauză*): Clar! Cred că e vorba de Dolmăceanu, poreclit și Cavalerul isteț.

BITĂNESCU: Nu vă înțeleg.

LOCOTENENTUL: Nici n-ai ce înțelege. Cred că o să plecați cu banii înapoi acasă. Bărbatul care a făcut ancheta nu era agent.

OANCEA: Cum așa?

LOCOTENENTUL: Simplu. Acest Dolmăceanu este un escroc foarte abil, ce are la activul său mai multe victime. Este înzestrat cu un tupeu și o inteligență ieșite din comun. De aceea este poreclit Calaverul isteț.

OANCEA (*exasprat*): Atunci, eu?

LOCOTENENTUL: Dumneata? (*dând chitanța lui Bitănescu*): Conform acestei chitanțe, trebuie să restitui domnului Bitănescu, o mie de lei.

OANCEA (*neînțelegând*): De ce?

LOCOTENENTUL: Atâta timp cât nu ai vioara ca s-o dai în schimbul celor 89.000 de lei, e normal că trebuie să înapoiezi avansul de o mie de lei.

OANCEA: Colac peste pupăză. După ce Pițurcă m-a jumulit de 40.000 de lei, acum trebuie să mai dau și mia.

LOCOTENENTUL (*zâmbind*): Domnule Oancea, acest Pițurcă pe care nu-l cunosc, nu te-a jumulit cu nimic. El pur și simplu ți-a vândut vioara. Să rămâi mulțumit că nu ți-a cerut mai mult.

OANCEA: Aveți dreptate. Și totuși, cum s-au brodit toate.

LOCOTENENTUL: Într-adevăr. (*gânditor, după o pauză*): Toată povestea asta cu vioara a fost o coincidență ieșită din comun. Bănuiesc că acest Dolmăceanu, s-a folosit de această coincidență pe parcursul așa zisei anchete, reușind cu tupeul ce-l caracterizează, să ducă în eroare pe toți cei de față.

CEFERISTUL: Fiți mai explicit. Despre ce coincidență e vorba?

LOCOTENENTUL: În prezent, nu-i decât o ipoteză. Dar, această ipoteză duce la o deducție care e valabilă numai dacă Dolmăceanu a citit nuvela respectivă.

BITĂNESCU (*uimit*): Coincidență... nuvelă... Ce legătură au toate acestea cu Dolmăceanu?

LOCOTENENTUL: Au. Să vă explic. În tinerețe, mi-a căzut în mână o culegere de schițe și nuvele. Nu-mi amintesc autorul. Printre nuvelele citite, am dat peste una, în care o vioară a fost obiectul unei escrocherii identice cu cea din ancheta înscenată de Dolmăceanu. În nuvelă însă, erau doi escroci: respective Bitănescu și Pițurcă, pentru cazul de față iar escrocheria cu vioara a fost reală.

BITĂNESCU (*luminat*): Am înțeles. În nuvelă, subiectul privind escrocarea viorii, a coincis cu tranzacția reală ce s-a făcut de mine, privind vioara pe care am vrut s-o cumpăr.

LOCOTENENTUL: Ați intuit exact. Deci, Dolmăceanu, ascultând întâmplător conversația dintre domnul Oancea și navetist despre vioară, i-a venit idea să însceneze ancheta, debitând toată povestea din nuvelă. Realitatea tranzacției a fost transformată în escrocherie și astfel vioara împreună cu Dolmăceanu, s-au evaporat.

CEFERISTUL: De necrezut! Cât tupeu pote să aibă!

LOCOTENENTUL: Așa e. Incredibil, dar adevărat. Țineți cont: Dolmăceanu este un escroc înnăscut, iar ca el se nasc puțini.

OANCEA: Domnule locotenent, dacă totuși agentul n-a fost escroc?

LOCOTENENTUL: Exclus. În primul rând, n-ar fi logic privind realitatea. În al doilea rând, l-a dat de gol cicatricea pe care o vei confirma dumneata la Poliție, văzându-i fotografia. În al treilea rând, a făcut o greșală copilărească, așa cum fac de obicei marii escroci. Un amănunt neînsemnat a scos la iveală minciuna.

BITĂNESCU: Anume?

LOCOTENENTUL: La camera 9 unde a fost chemat mâine după amiaza domnul Oancea, nu se anchetează cazuri penale. La camera 9 este biroul pentru evidența populației, privind eliberarea buletinelor, viza de flotant și altele. De asemenea, acest birou are program după amiaza marțea și vinerea. Ori, cum azi e miercuri, e normal ca mâine după amiază biroul să fie închis. Deci, minciuna nu se potrivește. Dar ne-am luat cu vorba. Domnul Oancea, închizi localul și

mergem cu toții la Poliție. Veți da fiecare câte o declarație, iar dumneata domnule Oancea, vei confrunta fotografia cu Dolmăceanu.

BITĂNESCU: Atunci, eu îmi iau banii.

LOCOTENENTUL: Evident.

BITĂNESCU (*strângând pachetele de sute în diplomat*): Domnule Oancea, eu plec în seara asta. Ce facem cu chitanța?

OANCEA (*necăjit*): Ce putem face, maestre? Unde a mers suta, va merge și mia. Asta e. Vă aduc imediat.

BITĂNESCU (*oprindu-l*): O clipă, domnule Oancea. Alaltăieri, când a avut loc tranzacția, am omis amândoi un amănunt.

OANCEA (*mirat*): Un amănunt? Nu vă înțeleg.

BITĂNESCU: E și normal să nu ne fi dat seama. Furați de descoperirea epocală privind vioara. Dumneata ai uitat să ceri, iar eu am uitat să dau. Așadar, fără nici o intenție, alaltăieri am rămas dator cu o sumă de bani, pentru care îmi cer scuze.

OANCEA (*mai mirat*): Să-mi cereți scuze? Pentru o sumă de bani? Cum așa?

BITĂNESCU: Vezi, domnule Oancea ce înseamnă o situație neprevăzută de moment? Uiți de cele mai elementare lucruri. Așa ai uitat și dumneata să-mi faci nota de plată pentru ce am consumat.

OANCEA (*luminat*): Aveți dreptate, maestre!

BITĂNESCU (*zâmbind*): Acum sunt maestru?

OANCEA: Vă rog să mă iertați. Ce nu face omul la necaz și la mânie?...

BITĂNESCU: Nu-i nimic. Pe viitor, să nu mai fii atât de turbulent. Potfim chitanța. Oprește consumația din mia de lei.

OANCEA (*servil*): Imediat, maestre. (*Se duce la bar și revine cu banii*):

Poftim, maestre, aveți aici...

BITĂNESCU (*întrerupându-l*): Nu-ți face probleme. Am toată încrederea.

LOCOTENENTUL (*celor de față*): Mergem?

OANCEA: Da, domnule locotenent, după dumneavoastră. Vă ajung din urmă. Trebuie să verific prin local și să încui.

LOCOTENENTUL: Bine. Vii la Poliție, la camera 16.

OANCEA: Am înțeles.

(Pleacă toți. Oancea singur, verifică bufetul, vine în centrul localului cu chitanța în mână, se uită la ea, o rupe alene în bucăți, ce se aștern domol pe jos. Absent și gânditor, iese din local trântind ușa.)

CORTINA FINALĂ

Octombrie, 1984

